



REGULERINGSPLAN MED KONSEKVENSS- UTREDNING FOR ØRLAND FLYSTASJON

Planprogram

FORSVARSBYGG KAMPFLYBASE

15.01.2013, REV. 1, 28.01.2013

Forord

Stortinget vedtok i 2009 innkjøp av nye kampfly F-35. Etter et omfattende utredningsarbeid vedtok Stortinget 14. juni 2012 at de nye kampflyene F-35 skal stasjoneres på Ørland. Dette medfører en vesentlig utbygging av nåværende flystasjon på Ørland. Den nåværende virksomheten med dagens F-16 fly skal opprettholdes mens utbyggingen av basen pågår. Etter at det er opprettet en styrke med nye F-35 fly vil F-16 flyene bli utfaset. Utbygging av basen har et stort investeringsomfang og vil medføre konsekvenser for lokalsamfunnet. Denne prosessen vil gå over mange år.

Utbyggingen vil bli gjennomført i henhold til en reguleringsplan som skal vedtas av Ørland kommune. På grunn av omfanget skal også tiltakets samlede konsekvenser for miljø og samfunn i henhold til plan- og bygningslovens bestemmelser utredes.

Foreliggende planprogram omfatter en beskrivelse av tiltaket (utbygging av flybasen), en foreløpig avgrensning av planområdet, et forslag til utredningsprogram for konsekvenser av tiltaket og en fremdriftsplan for hele prosessen frem til vedtatt reguleringsplan. Den endelige planavgrensningen for reguleringen vil bli avklart i løpet av arbeidet med reguleringsplanen.

Dette planprogrammet sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn slik at berørte parter, myndigheter og andre kan uttale seg om forslaget til utredningsprogram.

I løpet av høringsperioden vil det bli arrangert informasjonsmøter om planprogrammet. Dette vil bli kunngjort i lokalpressen.

Opplysninger om planprogrammet og planarbeidet kan fås ved henvendelse til Forsvarsbygg kampflybase v/Arnt Ove Okstad på e-post arnt.ove.okstad@faveoprojektledelse.no eller telefon 464 47 030.

Uttalelser sendes skriftlig til Forsvarsbygg kampflybase v/Arnhild Herrem,
Postadresse: c/o Faveo Prosjektledelse AS, Granåsvegen 15, 7048 Trondheim
Epost: arnhild.herrem@faveoprojektledelse.no

Oslo, 15.01.2013

Olaf Dobloug

Dir. Forsvarsbygg kampflybase

INNHold

1.	BAKGRUNN OG FORMÅL	5
2.	PLANFORUTSETNINGER	6
2.1	BELIGGENHET OG DAGENS AREALSITUASJON	6
2.2	PLANOMRÅDET	7
2.3	FORSVARETS UTBYGGINGSBEHOV	9
2.4	PLANSITUASJON	9
2.5	OVERORDNETE MILJØHENSYN	22
3.	BESKRIVELSE AV TILTAKET. FORSVARETS BEHOV	23
3.1	SIKKERHET	24
3.2	ERVERV AV GRUNN OG RETTIGHETER.....	24
3.3	DAGENS SITUASJON FOR FORSVARET	25
4.	VIKTIGE PROBLEMSTILLINGER OG UTREDNINGSBEHOV	25
4.1	GENERELT OM UTREDNINGSBEHOV OG PREMISER FOR PLANLEGGINGEN	25
4.2	ALTERNATIVER SOM SKAL UTREDES.....	27
4.3	REFERANSEALTERNATIVET	29
4.4	AREALBRUK	30
4.5	STØY	30
4.6	LANDBRUK.....	31
4.7	NATURMILJØ	32
4.8	KULTURMINNER OG KULTURMILJØ	33
4.9	LANDSKAP	33
4.10	LOKALKLIMA	34
4.11	NÆRMILJØ OG FRILUFTSLIV	34
4.12	FORURENSNING. UTSLIPP TIL LUFT, VANN OG GRUNN	35
4.13	INFRASTRUKTUR, VEGNETT OG TRANSPORTSYSTEM.....	35
4.14	ENERGIBRUK OG ENERGILØSNINGER.....	36
4.15	LOKAL OG REGIONAL UTVIKLING I TILKNYTNING TIL TILTAKET	36
4.16	BEFOLKNINGENS HELSE.....	37
4.17	RISIKO- OG SÅRBARHETSANALYSE	37
4.18	KONSEKVENSER I ANLEGGSFASEN	38
4.19	PRISSATTE KONSEKVENSER	38

5. PLANPROSESS.....	38
5.1 ORGANISERING.....	38
5.2 FRAMDRIFT	39
5.3 MEDVIRKNING OG INFORMASJON.....	39
5.4 ARKEOLOGISKE UNDERSØKELSER.....	40
5.5 PLANDOKUMENTER	41
6. VEDLEGG	41
7. KILDER (UTVALG)	41

1. BAKGRUNN OG FORMÅL

Stortinget har vedtatt å etablere kampflybase i Ørland kommune.

For å gjennomføre tiltaket, er det i følge plan og bygningslovens § 12-1 krav om utarbeidelse av reguleringsplan. Tiltaket er av en art som gjør at det etter plan – og bygningslovens § 4-2 er krav om konsekvensutredning av tiltakets virkning på miljø og samfunn.

I henhold til gjeldende kommuneplan er området avsatt til område for Forsvaret. Det må utarbeides en reguleringsplan for å avklare arealbruken innenfor dette arealet og tilgrensende områder.

Det er i utgangspunktet detaljplan som kan utarbeides og fremmes av andre enn planmyndigheten. Detaljplaner har tidsbegrenset varighet. Dersom bygge- og anleggstiltak ikke er satt i gang senest fem år etter vedtak av planen, kan tillatelse til gjennomføring av planen ikke gis uten nytt planvedtak, jf. plan- og bygningsloven § 12-4. Etter søknad kan planvedtaket forlenges med inntil to år av gangen. Områdereguleringsplan har ikke denne begrensningen i varighet.

Reguleringsplanen forutsettes ut fra det ovenstående å bli utarbeidet som en områdeplan etter plan- og bygningsloven kapittel 12. Kommunen kan overlate til andre å utarbeide områdeplaner, jf. plan- og bygningsloven § 12-2. Det vil bli utarbeidet en avtale mellom Ørland kommune og Forsvarsbygg om dette. Det anmodes om at planmyndigheten avklarer/ bekrefter plantype i forbindelse med fastsettelsen av planprogrammet.

Det tas sikte på å utarbeide områdeplanen med tilstrekkelig detaljeringsgrad. Dersom det skulle bli behov for mer detaljert regulering av deler av planområdet, kan det stilles krav om detaljplan i bestemmelsene til områdeplanen. Det kan også være aktuelt å utarbeide illustrasjonsplan(-er) som gjøres juridisk bindende gjennom bestemmelser.

Den tyske okkupasjonsmakten etablerte flyplass på Ørland under 2. verdenskrig. Staten vedtok etablering av Ørland hovedflystasjon (ØHF) som stasjon for jagerfly i 1950. I den videre beskrivelsen benyttes Ørland flystasjon som betegnelse. Flystasjonen er lokalisert på Fosenhalvøya vest for Trondheim ved utløpet av Trondheimsfjorden, er omgitt av sjø på tre sider og ligger gunstig til for kampflyoperasjoner.

Formålet med kampflybasen er å tilrettelegge for Forsvarets kampflyvirksomhet, samt funksjoner knyttet til denne. Forsvarsbygg har ansvaret for å planlegge og gjennomføre nødvendige tiltak for at Forsvaret kan ta i mot nye kampfly og gjennomføre effektiv utdanning og trening ved basene på Ørland og Evenes.

Forsvarsbygg startet i 2012 planlegging og prosjektering av kampflybasen. I dette arbeidet inngår flere koordinerte prosesser:

- Helhetsplan/masterplan for Ørland flystasjon
- Reguleringsplan med konsekvensutredning, samt planprogram
- Prosjektering av bygg, anlegg og infrastruktur.

Dette planprogrammet omhandler tiltak som skal etableres på Ørland, og vil ikke gå inn på andre baser (deployeringsbaser), lokaliseringalternativer andre steder eller forhold knyttet til andre lokaliteter enn Ørland. Viktige skyte- og øvingsfelt for kampflybasen ligger i nabokommunen Bjugn og andre steder i landet. Dette planprogrammet vil ikke omhandle skyte- og øvingsfelt.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet og hvilke problemstillinger som anses viktig i forhold til miljø og samfunn. Relevante og realistiske alternativer skal beskrives, og det skal framgå hvordan disse er tenkt behandlet i plan- og utredningsarbeidet.

Formålet med reguleringsplanen med konsekvensutredning er å legge til rette for utbygging som dekker Forsvarets behov på Ørland, og samtidig ivareta naturkvaliteter og øvrige miljø- og samfunnsinteresser i planområdet på best mulig måte. Gjennom konsekvensutredningen vil det bli framskaffet dokumentasjon som vil bidra til å sikre at miljø- og samfunnsmessige hensyn blir ivaretatt.

2. PLANFORUTSETNINGER

2.1 BELIGGENHET OG DAGENS AREALSITUASJON

Ørland kommune ligger i Sør-Trøndelag fylke, sør/vest på Fosenhalvøya. Kommunen grenser til Bjugn kommune og er ellers omkranset av sjø med store gruntvannsområder. Landskapet i kommunen er svært flatt, og bare 2 % av arealet ligger høyere enn 160 moh. Kommunen er preget av landbruksdrift og av Forsvarets virksomhet, som legger beslag på store deler av kommunens areal.

Dagens areal på flybasen er på ca. 6 km². Kun ca. 30 % av arealene innenfor flystasjonens gjerde er bygget ut, de resterende 70 % er hovedsakelig flat, dyrket mark. Flystripe og rullebanesystem ligger sentralt i området.

Tilgrensende areal til flystasjonen er primært jordbruksområder som preges av lite og spredt landbruksbebyggelse. Sikkerhetsområder for Forsvaret dekker visse deler av landbruksområdene, som er vist i kommuneplanens arealdel. Jordbrukslandskapet lokalt rundt flyplassen stiger fra ca. kote +3 i vest til ca. kote +10 i øst. Den sivile delen av flyplassen ligger vest for rullebanesystemet.



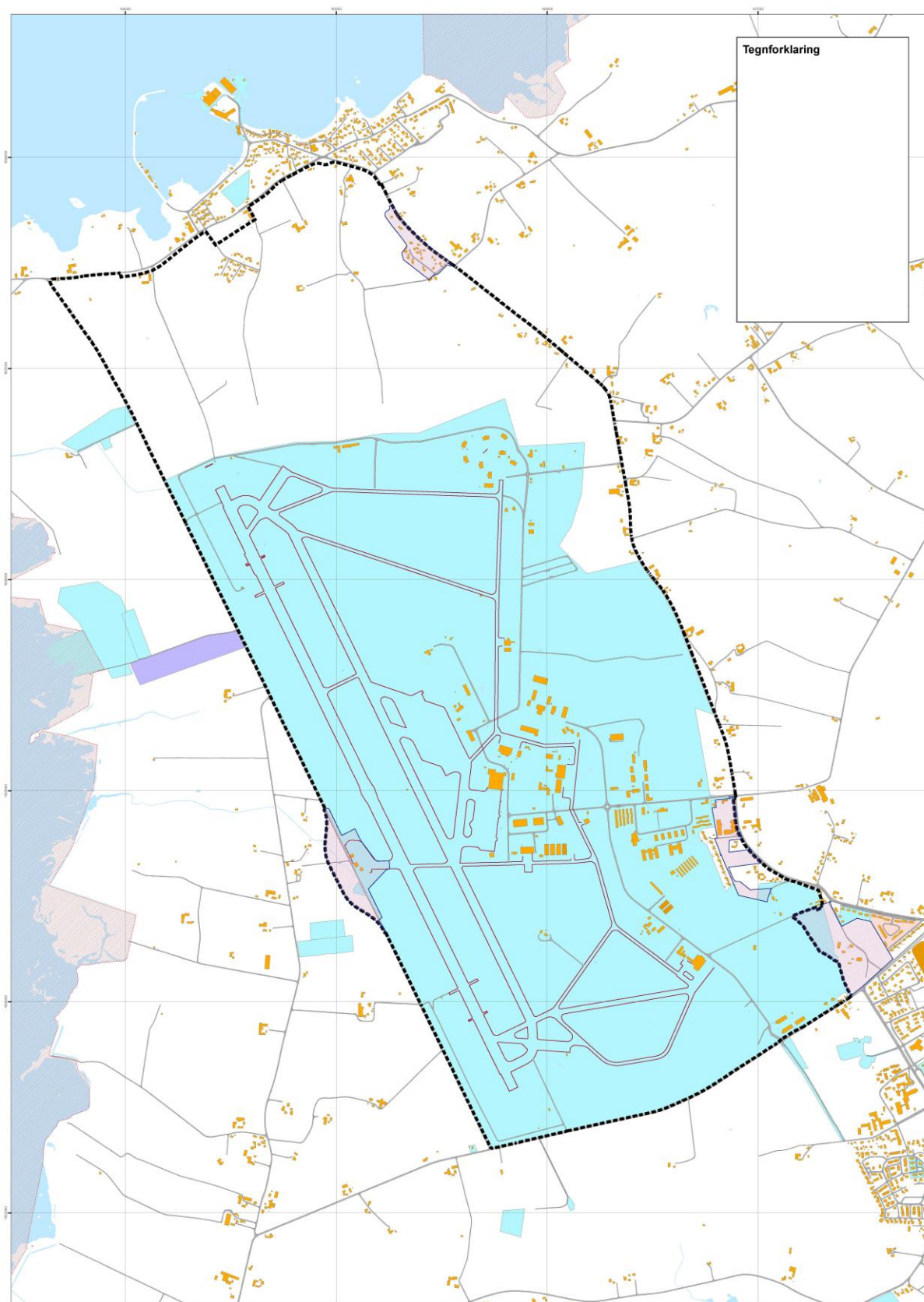
Figur 1: Kartet viser areal om eies av Staten v/ Forsvarsdepartementet.

2.2 PLANOMRÅDET

Forslag til planavgrensning i planprogrammet omfatter følgende områder:

- Dagens arealer for Ørland flystasjon. Området er eid av Staten v/ Forsvarsdepartementet. Eiendommene forvaltes av Forsvarsbygg.
- Mulige utvidelser og grensejusteringer av eiendommen i forbindelse med forlengelse av rullebanesystem i nord, sikkerhetsareal og nye adkomster. Disse arealene er eid av ulike private grunneiere. Planavgrensningen følger plangrense for gjeldende reguleringsplan for Uthaug i dette området. Den endelige planavgrensning i dette området vil en først ha oversikt over når rullebaneforlengelsen er avklart. Det antas på nåværende tidspunkt at arealbruk nord for Forsvarets eiendom - med unntak av nevnte utvidelse av rullebanesystem - i hovedtrekk blir som i dag. Generelt er det tatt med godt med areal innenfor planavgrensningen for å slippe ekstra runder med kunngjøring/varsling.
- Plangrensen følger de fylkesveier som ligger nærmest flystasjonen. Ørland kommune ønsker at også Fv 245 tas med i planområdet, da kommunen har planer om utbygging av gang/sykkelveg på strekningen fra dagens hovedport til Ørland flystasjon og nordover mot Uthaug.
- Planavgrensning mot sør/øst langs fv. 241/245 følger vegene, og dermed er også noen boliger og Hårberg skole innlemmet i planen.
- Planområdet omfatter også areal vest for flybasen, der arealbruken allerede er avklart gjennom vedtatt reguleringsplan for utvidelse av sivil lufthavn. Planen er egengodkjent av Ørland kommune.
- I sør-østlige hjørne av planområdet følger ikke planavgrensningen eiendomsgrensen for dagens militære område. Areal som ikke innlemmes i planen er areal der arealbruken er avklart gjennom vedtatt reguleringsplan for Ørland kirkegård. Areal skal avstås til kirkegårdsutvidelse.
- I tillegg kan det av sikkerhetshensyn bli vurdert om arealarrondering/makeskifte kan være aktuelt, i dag har en ikke full oversikt over slike behov.

Plangrensen kan bli justert gjennom planprosessen. Støysoner og andre restriksjonssoner som følger av planen vil danne vesentlige innspill til kommunens kommende rullering av kommuneplanens arealdel. Planområdet er vist i vedlegg 1.



Figur 2: Kartet viser foreløpig planavgrensning med stiplet strek. Det er usikkert hvor store arealer som vil være nødvendig i forbindelse med eventuell rullebaneutvidelse mot nord, og det er derfor innlemmet et areal belt til veien i nord. Visse arealer i nord kan bli tatt ut av planen.

2.3 FORSVARETS UTBYGGINGSBEHOV

Forsvaret har i dag 1 skvadron med F-16 fly på basen. Arealer, bygg og infrastruktur er tilpasset til dette. Bebyggelsen på basen ligger spredt, og har varierende alder og tilstand.

Den nye hovedbasen for kampfly F-35 på Ørland skal sikre en mer hensiktsmessig og effektiv styrkeproduksjon både for kampfly som våpensystem og evnen til å produsere en luftmaktkapasitet, inkludert analyse, luftvern baseforsvar og nødvendig mobil operativ støtte. Basen dimensjoneres for to skvadroner med inntil 45 stk. F-35 kampfly og vil i fremtiden ha ansvaret for å styrkeprodusere 8 050 flytimer årlig, hvorav inntil 10 % av årlig trening skal foregå fra andre baser (deployeringsbaser), hovedsakelig Evenes.

Planleggingen omfatter de nye anleggene som kreves for å oppnå målet beskrevet over. Konkret dreier dette seg om å bygge ca. 40-45.000 m² bygningsmasse på Ørland, nødvendig infrastruktur og rullebaneforlengelse, samt ombygging av eksisterende bygningsmasse. Det er vedtatt investeringer for ca. 5 milliarder kr fordelt over flere år knyttet til tilrettelegging for F-35. Hovedtyngden av investeringene kommer etter planen i perioden 2016-2018.

I henhold til framdriftsplanen skal de første F-35 kampflyene være på plass på Ørland i 2017. Leveransen av totalt 48 F-35 fly til Norge vil etter programmet være fullført i 2024.

Parallelt med at basen bygges opp med de nye flyene skal basen være fullt operativ med F-16 fly; dagens skvadron og F-16 fly som er forutsatt overflyttet fra Bodø i 2016/2017. Det vil være behov for å styrke støttefunksjonene rundt disse flyene i en periode, men planarbeidet legger ikke opp til vesentlig utvidelse av eiendommer, bygg og anlegg (EBA) knyttet til F-16. F-16 forutsettes å være helt utfaset i 2024.

2.4 PLANSITUASJON

2.4.1 Statlige og regionale planer og retningslinjer

Strategisk konsekvensutredning

Forsvarsbygg har på oppdrag fra Forsvarsdepartementet utredet ulike alternativ for lokalisering av Forsvarets nye kampfly i Strategisk Konsekvensutredning (SKU). Aktuelle steder var Evenes, Bodø og Ørland eller en kombinasjon av disse i en tobaseløsning. Utredningen omhandler konsekvenser for landskap, naturmiljø, kulturminner og kulturmiljøer, samt konsekvenser av støy for omgivelsene, herunder forstyrrelseeffekter for reindrift.

Hensikten med den strategiske konsekvensutredningen var å gi et samlet bilde av de mest vesentlige konsekvensene av tiltaket før en beslutning om lokalisering ble fattet. Utredningsomfanget og detaljeringsgraden var avgrenset til det nivået som ble ansett som nødvendig for å fastslå om det var forhold som ekskluderte noen av løsningsalternativene. Konklusjonen vedrørende Ørland med forlenget rullebane ble oppsummert som følger:

Alternativ 3a Ørland V1:

Fremtidig situasjon forventes å gi omtrent tilsvarende antall berørte innenfor støysonen sammenliknet med det man hadde ved siste støykartlegging. Tiltaket forventes imidlertid å gi noen flere støysensitive bygninger med lydnivå høyere enn 55 dB sammenliknet med dagens situasjon.

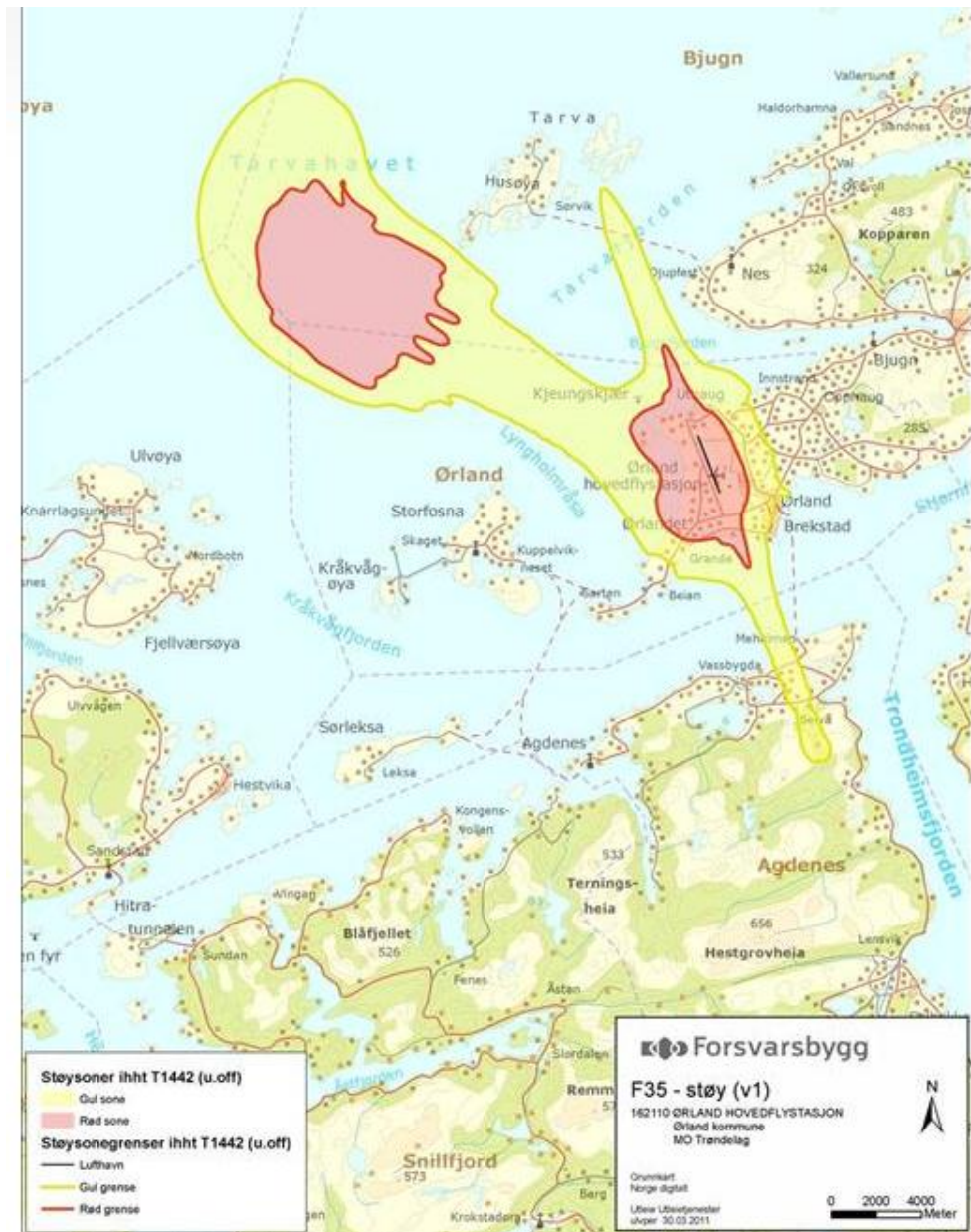
De landskapsmessige endringene anses som skånsomme med tanke på fysiske terrenginngrep.

Alternativet er relativt skånsomt med hensyn til fysiske terrenginngrep hva gjelder naturmiljø. Negative konsekvenser for støyutsatte naturverdier rundt basen må også påregnes, men omfanget er usikkert.

Det er forventet at tiltaket vil få liten negativ konsekvens for kulturminner og kulturmiljøer, men det er fredede bygninger innenfor dagens flyplassarealer som kan få betydning for arealutnyttelsen.

Basert på foretatte kartlegginger, forventes det ingen negative effekter for reindrift.

Informasjon fra SKU gjennomgås som grunnlag innenfor hvert deltema og suppleres/utdypes i den konsekvensutredningen som nå skal utarbeides.



Figur 3: Foreløpig støysonekart for Orland flystasjon fra Forsvarsbyggs hjemmesider. Kartet viser lydutbredelsen rundt Orland flystasjon i en framtidig situasjon med etablering av nytt kampfly på Orland. Kartet viser rød og gul støysone i henhold til Miljøverndepartementets retningslinje T-1442/2012. Kartet er basert på nye forslag til flyprofiler og -traséer for anfang og landing og er basert på en lengdeforskyvning av dagens rullebane mot nord med ca. 600 meter. Kartet er å betrakte som foreløpig og det vil kunne bli endringer i det videre arbeidet.

Storingsvedtak

Stortinget vedtok i 2009 innkjøp av nye kampfly, og F-35 ble valgt som våpenplattform.

Stortinget behandlet 14. juni 2012 den nye langtidsplanen for forsvarssektoren, Prop. 73 S (2011-2012) *Et forsvar for vår tid*. Som en del av stortingsbehandlingen ble det blant annet fattet vedtak om lokalisering av nye kampfly og etablering av hovedbase for F-35 på Orland flystasjon.

Rikspolitiske retningslinjer for barn og unges interesser i planleggingen

Retningslinjene forutsetter at barn og unges interesser synliggjøres i arealplansammenheng.

Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging i kommunene (MD 4.9.2009).

Formålet med retningslinjene er bl.a. å sikre at kommunene bruker et bredt spekter av sine roller og virkemidler i arbeidet med å redusere klimagassutslipp. Kommunene skal i kommuneplanen eller som egen kommunedelplan innarbeide tiltak for å redusere klimagassutslipp og sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Klima- og energiplanen skal gi føringer for kommunens mer detaljerte planlegging og myndighetsutøvelse.

Retningslinjer for støy i arealplanleggingen (MD T-1442/2012)

Retningslinjene ble innført av Miljøverndepartementet i 2005. T-1442/ 2012 skal legges til grunn av kommunene, regionale myndigheter og berørte statlige etater ved planlegging og behandling av enkeltsaker etter plan- og bygningsloven. Retningslinjen anbefaler at anleggseierne beregner to støysoner rundt viktige støykilder, en rød og en gul sone. I den røde sonen er hovedregelen at ny støyfølsom bebyggelse skal unngås, mens den gule sonen er en vurderingssone hvor ny bebyggelse kan oppføres dersom det kan dokumenteres at avbøtende tiltak gir tilfredsstillende støyforhold. Støygrenser for de ulike sonene er angitt i retningslinjen, og praktisering er beskrevet i Veileder til retningslinjen. T- 1442/2012 legges normalt til grunn ved etablering av ny støysensitiv bebyggelse i støysonene, ved etablering av ny støyende aktivitet eller vesentlig endret aktivitet.

Regional planstrategi for Sør-Trøndelag 2012-2015

Utenfor byregionen Trondheim er det kun Ørland som har hatt fødselsoverskudd av betydning i perioden som planstrategien omfatter. De fleste kommunene har ellers hatt et større eller mindre fødselsunderskudd. Mellom Ørland og Bjugn er det betydelig gjensidig pendlingsaktivitet, mens det er beskjeden innpendling fra andre kommuner. Den største gruppen utenfor de to kommunene kommer fra Trondheim, hvor mer enn halvparten pendler til Ørland. Den nest største gruppen, fra Rissa, fordeler seg likt mellom de to kommunene. Kapittel 2.7 i den regionale planstrategien omhandler Ørland som kampflybase – konsekvenser, utfordringer og muligheter:

En mulig hovedflybase for kampfly på Ørland vil berøre regionen langt ut over nærområdet, og vil kreve koordinering og tilrettelegging av tilbud og tjenester både fra fylkeskommunen og andre. Et slikt vedtak vil ha konsekvenser som en bare i begrenset grad har oversikt over i dag, og som en dermed heller ikke er godt rustet til å planlegge for. Med den store geografiske rekkevidden som konsekvensene vil ha, vil det også stille store krav til samarbeid og koordinering på tvers av kommuner og fylker. Det vil derfor være både nødvendig og hensiktsmessig å legge an et regionalt perspektiv i arbeidet. Begge mulige utfall i saken om kampflybasen vil medføre utfordringer og gi grunnlag for tiltak. Innsatsen må baseres i en analyse av utgangssituasjonen, og det må være beredskap og organisatorisk struktur som legger til rette for gjennomføring. Det vurderes derfor som fornuftig å igangsette forstudier som har som mål å legge dette grunnlaget. Deltakere i arbeidet vil være kommuner, næringsliv, FoU-miljøer, regional stat, Ørland flystasjon, frivillige organisasjoner.

I den regionale planstrategien er det angitt prioriterte planoppgaver: Ørland kampflybase – konsekvenser, eventuell utredning høst 2012 utfordringer og muligheter. Regionalt strategidokument skal utarbeides. Sør-Trøndelag fylkeskommune har høsten 2012 igangsatt registreringer av friluftsområder, og arealene på Fosen antas registrert i løpet av 2013.

Regional plan klima og energi Sør-Trøndelag (2010-2014), vedtatt 15.12.2009 :

Klimaendringer vedrørende nedbør, vind, havnivåstigning, ekstremvær, flom og skred er omhandlet i den regionale klimaplanen. Det er etablert flere prosjekter og programmer for systematisk kommunalt samarbeid om energi- og klimaspørsmål i regi av staten og Kommunenes Sentralforbund, der Ørland er med: Livskraftige kommuner er et femårig program (2006-2010) etablert av Miljøverndepartementet og Kommunenes Sentralforbund (KS). Sør-Trøndelag fylkeskommune deltar i KS-nettverket Klima og energi sammen med følgende kommuner fra fylket: Frøya, Hitra, Hemne, Ørland, Bjugn, Rissa, Klæbu, Malvik, Melhus, Orkdal, Meldal, Midtre Gauldal, Oppdal, Røros og Selbu.

Fylkesdelplan vindkraft Sør-Trøndelag

De senere årene er det søkt konsesjon for en rekke vindkraftprosjekter i Trøndelag. Sør-Trøndelag har egen fylkesdelplan for vindkraft som gir retningslinjer for slik utbygging. Faktadelen presiserer at Forsvaret, Avinor og Mattilsynet bør kontaktes i hvert enkelt prosjekt. Vindkraft bør vurderes kun i enkelte områder. Planen fraråder landbasert eller kystnær vindkraft i øvrige deler av Sør-Trøndelag, herunder Ørland. Forsvarets virksomhet vil også legge begrensning på utvikling av vindkraftanlegg i dette området.

Kommunesamarbeid

Ørland kommune har et nært samarbeid med nabokommunen Bjugn og med andre kommuner på Fosen gjennom Fosen Regionråd.

Naturvernområder/Nasjonalt våtmarksenter

Ørland kommune har internasjonalt viktige våtmarksområder i Grandefjæra naturreservat, Innstrandfjæra, Hovsfjæra og Kråkvågsvaet fuglefredningsområder. Områdene inngår i Ørland våtmarksområde. I tillegg finnes flere viktige naturtyper og arter registrert i Naturbase og Artskart.

Ørland Våtmarksenter er ett av fem sentre som har blitt autorisert som nasjonalt våtmarkssenter, noe som viser en høy bevissthet og satsning på disse kvalitetene i Ørland kommune.

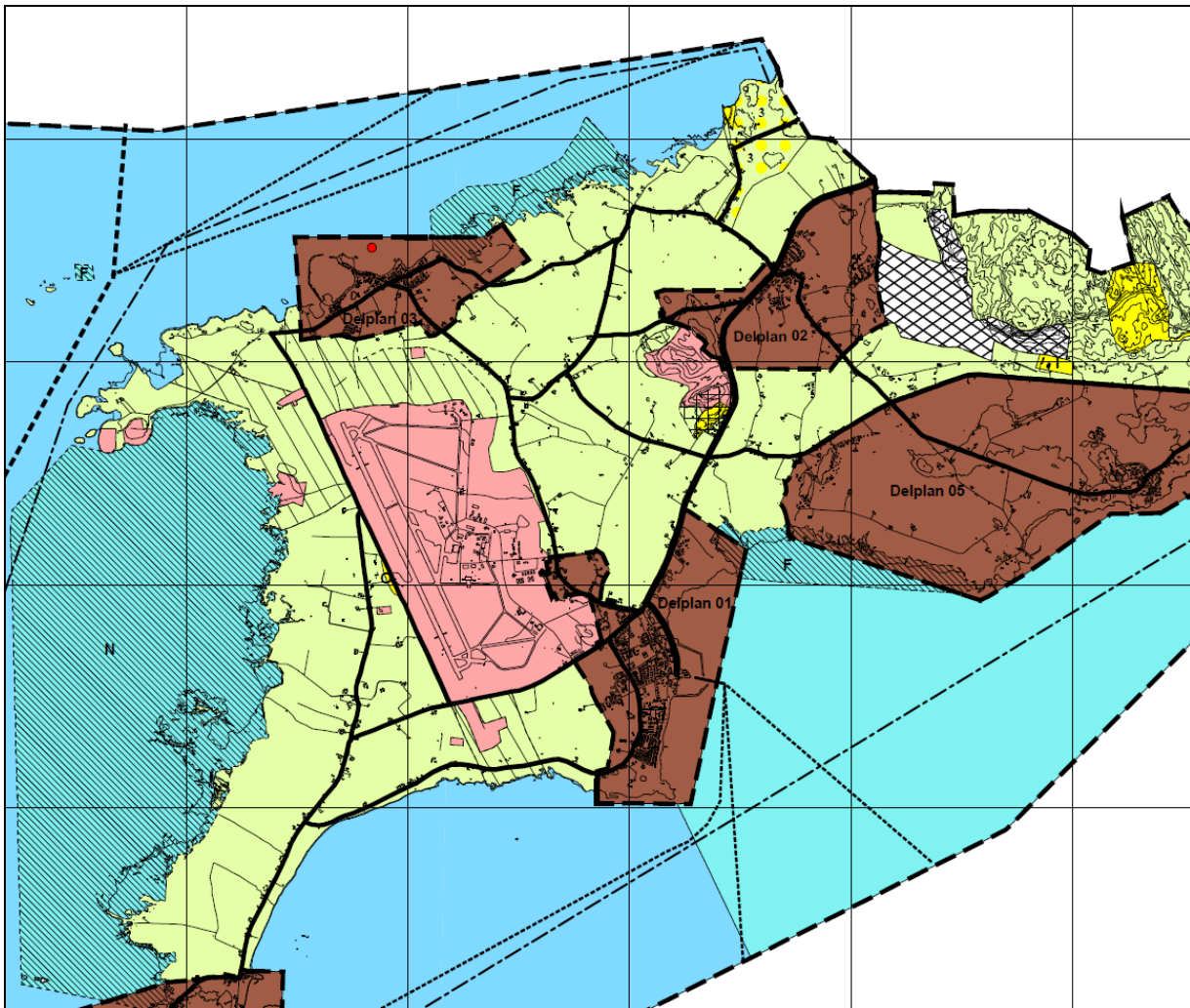
2.4.2 Kommunale planer og retningslinjer

Kommuneplanens arealdel

Utbygging og drift av flystasjonen vil gi store muligheter, ringvirkninger og utfordringer for vertskommunen, når det gjelder bl.a. boligbygging, næringsutvikling og tilrettelegging av diverse infrastruktur. Folketallet har de siste årene ligget stabilt rundt 5000 og er i dag på drøyt 5100. Konsekvenser av Kampflybase Ørland og hvordan kommunene håndterer dette innenfor de ulike virksomhetsområdene, skal gjenspeiles i kommuneplanen, som er under rullering.

Kommunestyret i Ørland egengodkjente 25.11.2004 arealdelen av kommuneplanen. Flystasjonen er avsatt til OMRÅDE FOR FORSVARET i henhold til plan- og bygningsloven § 20-4 nr 4. Plankartet viser at Forsvarets eiendom dekker en vesentlig del av det sentrumsnære arealet i kommunen. Visse arealer i sør, nord og vest er definert som sikkerhetsområde for Forsvaret, der særlige restriksjoner gjelder. Det er også flere mindre områder som er avsatt til OMRÅDE FOR FORSVARET i kommuneplanens arealdel.

Områdene sør, nord, øst og vest for flystasjonen er avsatt til LANDBRUKS-, NATUR- OG FRILUFTSOMRÅDER (LNF SONE 1). Innenfor disse områdene tillates ikke ny eller vesentlig utvidelse av spredt bolig-, ervervs- eller fritidsbebyggelse. Unntatt er bygninger/anlegg som er særskilt markert på arealdelen eller er knyttet til stedbunden næring.

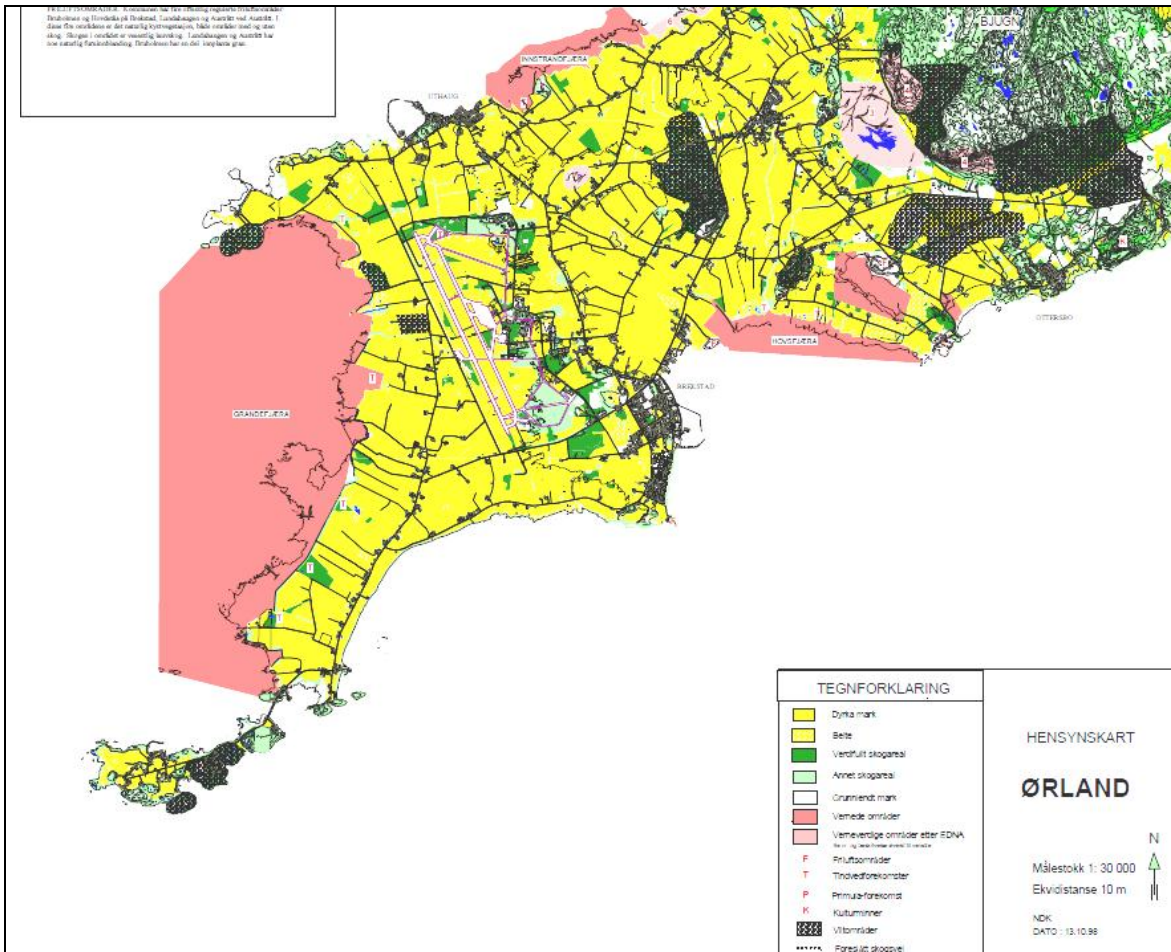


Figur 4: Utsnitt av kommuneplanens arealdel

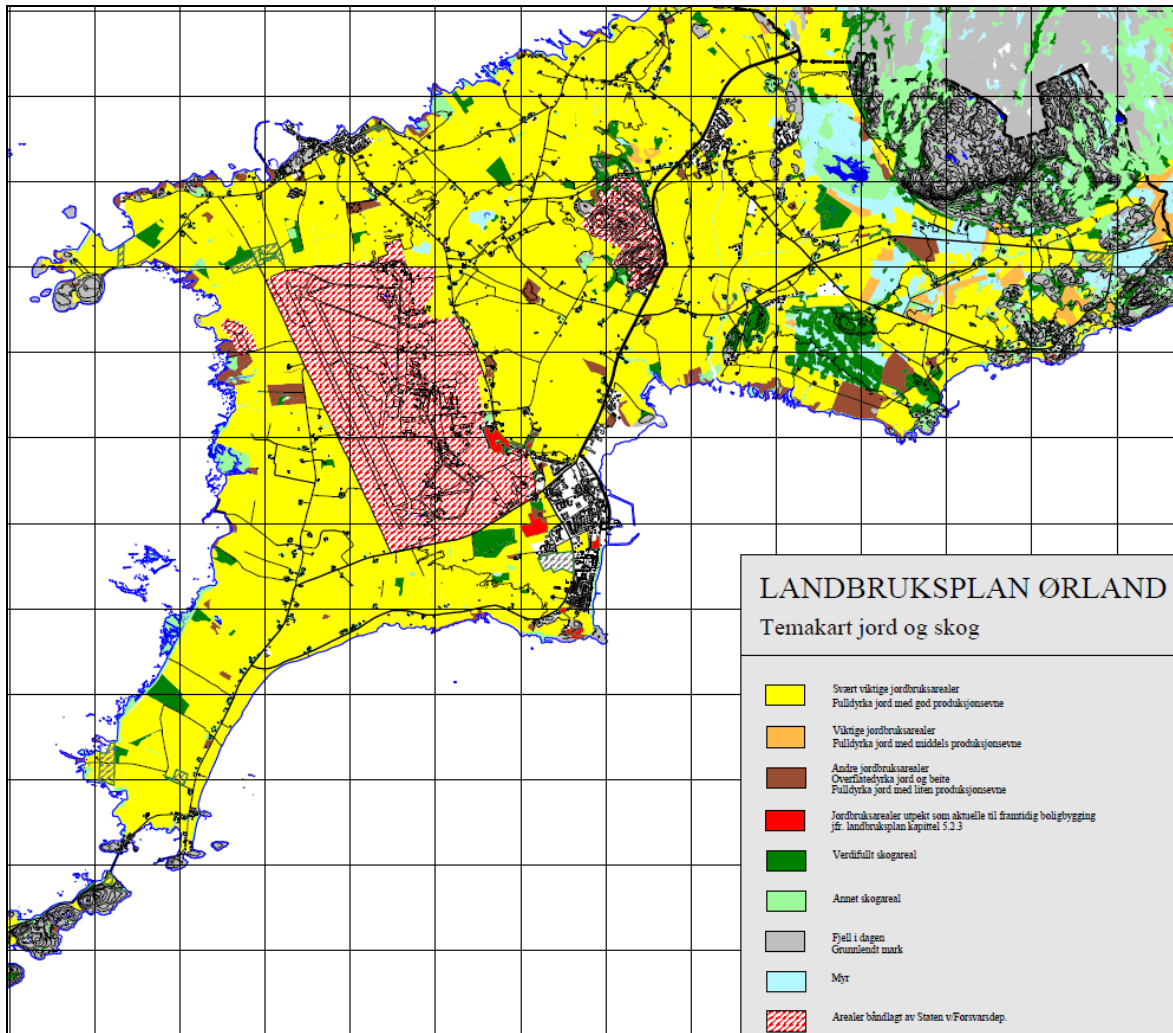
Vest for flyplassen ligger et verneområde med status iht. til Ramsar-avtalen. Området er båndlagt som naturreservat etter lov om naturvern. Grandefjæra er, i henhold til kommunens hjemmeside, landets største fjære med 10 km strandlinje, som også er tilrettelagt for friluftsliv. Nordøst for Forsvarets eiendom ligger Innstrandfjæra, som er båndlagt som fuglefredningsområde etter lov om naturvern (RAMSAR-område).

Brekstad og Uthaug: Arealer fra Brekstad sentrum og inn til flystasjonen i sørøst er omfattet av delplan 01 Brekstad. Området Uthaug mot sjøen i nord er også eget delplanområde. For areal avsatt til byggeområder innen delplanområder er det krav om utarbeidelse av reguleringsplan før gjennomføring av tiltak. Det legges opp til en boligutvikling i de eksisterende tettstedsområdene sør, øst og nord for eksisterende flystasjon. Ørland kommune har utarbeidet en planskisse for Brekstad sentrum, med en vesentlig fortetting og boligutvikling. Planskissen skal danne grunnlag for en reguleringsplan for Brekstad sentrum og Brekstadbukta.

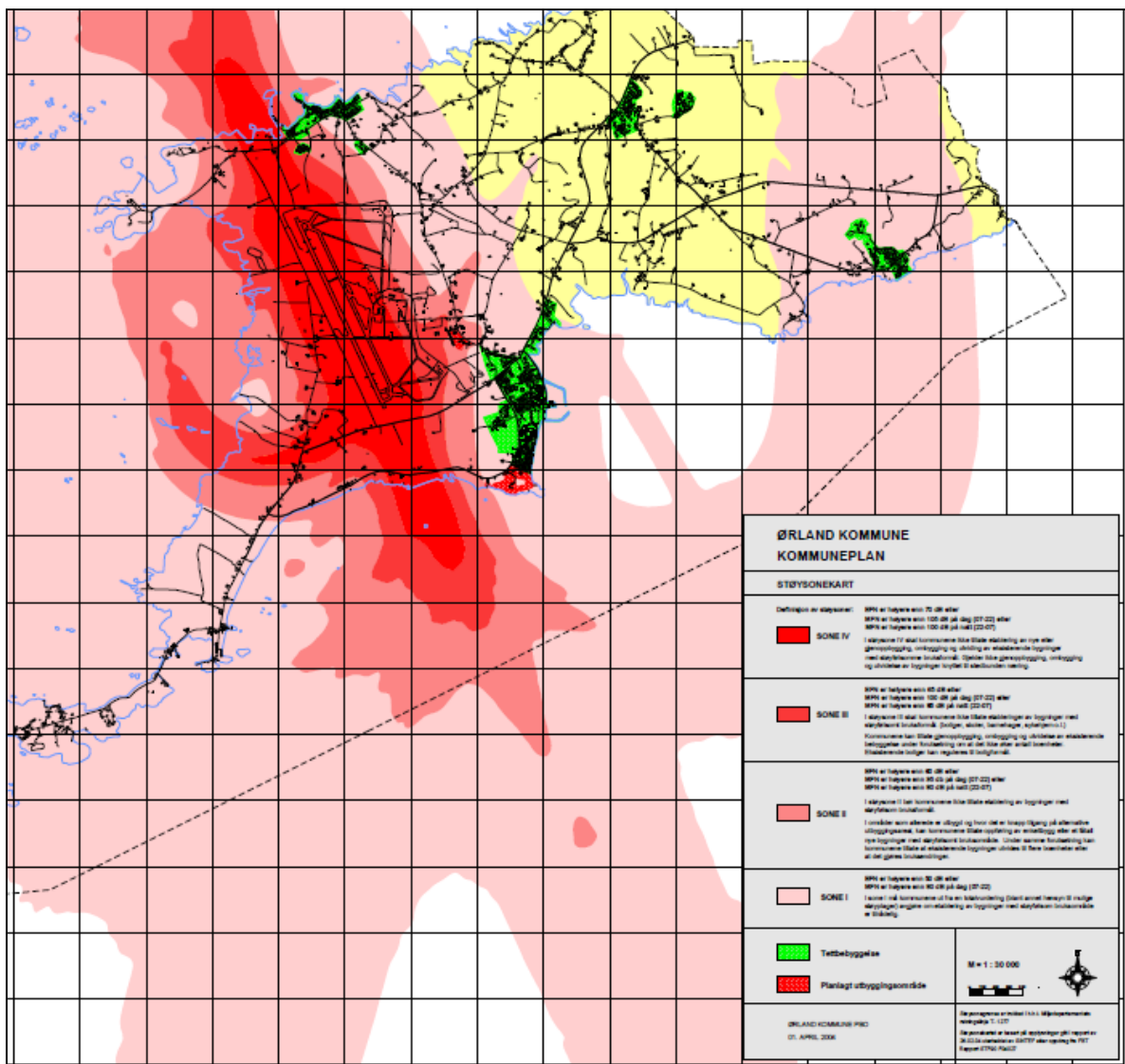
Som vedlegg til kommuneplanens arealdel følger Miljø- og ressursplan for skogarealene i Ørland. Denne viser de Innstrandfjæra, Hovsfjæra og Grandefjæra som vernede områder. Nord på kampflybasen og nord for Forsvarets område er det verdifullt skogsareal og enkelte tindvedforekomster markert. Nord og vest for Forsvarets eiendom er det markert viltområder, og beiteområder finnes flere steder rundt basen. Kommunens Landbruksplan viser at flystasjonen er omgitt av svært viktige jordbruksarealer.



Figur 5: Utsnitt av hensyns- og tiltakskart



Figur 6: Utsnitt av Landbruksplan Ørland kommune



Figur 7: Støysonekart til kommunedelplanen, Ørland kommune.

Klima- og energiplan for Ørland kommune (kommunedelplan)

Ørland var den første kommunen i Sør-Trøndelag med en vedtatt klima- og energi-plan (høsten 2007). Planen fokuserer blant annet på utvikling og bruk av kortreist og fornybar energi, og det er satt konkrete mål for energi-effektivisering og reduserte utslipp. Det siste er tallfestet til 9 %. Planen har også mål for energiforsyning og energiproduksjon som skal komme fra fornybare energikilder som bioenergi, varmepumper, vindkraft mv (ca. 25 % av stasjonært forbruk), med hovedvekt på bioenergi. Hovedformålet med planen er å få et redskap som tar helhetshensyn i saker som berører energi, klima og miljø i kommunen, og som samtidig er forankret i overordnede nasjonale og fylkeskommunale målsetninger. Planen skal være vurderingsgrunnlag for prioriteringer ved fremtidige bygge- og utbyggingsaker, og fungere som støtte ved saksbehandling og vedtak i energiutbyggingsaker.

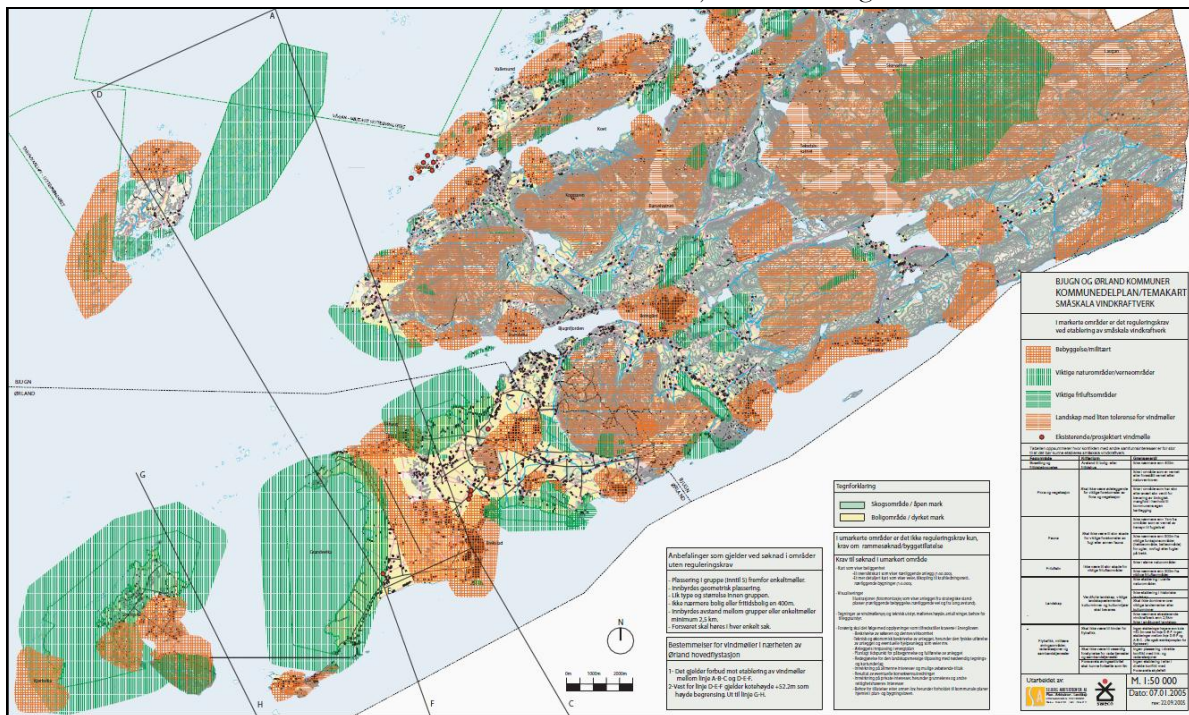
De viktigste tiltak i klima- og energiplanen er enøktiltak og å øke selvforsyningsgraden gjennom utbygging av fornybare energikilder, etablere fjernvarmenett, utrede etablering av energisenter med fornybar energi og utnytte spillvarme fra Tine Ørland. Tine Ørland ble imidlertid lagt ned i 2011.

Vindmølleplan (kommunedelplan)

Ørland kommune har utarbeidet et temakart Småskala vindkraftverk, vedtatt i 2005. Planen går på tvers av Fylkesdelplan vindkraft Sør-Trøndelag, da den gir en åpning for etablering av vindmøller i kommunen. Konfliktområder er definert i planen. Innenfor konfliktområdene stilles krav om reguleringsplan. Det er etablert en forbudssone for etablering av vindmøller i innflyvingssonen for flybasen, som er vist på plankartet. Forsvarets/ Forsvarsbyggs uttalelse i prosessen sier bl.a. følgende:

Operativt sett er det ønskelig med så lave minima som mulig, slik at man kan komme ned under skyene og lande. Det å innføre kunstige hindre, i dette tilfellet vindmøller, som hever operative minima er derfor ubøydig. Innenfor kritiske område for TACAN, som vist på kart, kan Luftforsvaret ikke akseptere noen form for vindmøller, da det vil få stor betydning for innflyvingsprosedyrene og landingsminima ved ØHF. Vest av linjen D-E-F kan LOI akseptere vindmøller på inntil 52,5 meter total kotehøyde. Øst av linjen A-B-C kan LOI akseptere vindmøller, men LOI mener likevel det er ubøydig med slike kunstige luftfartshindere og at nye vindmøller bør plasseres så langt utenfor kritisk sektor som mulig. LOI forutsetter at vindmøllene blir merket iht gjeldende regler gitt i "ICAO annex 14, Volume 1, Aerodrome design and operations". LOI presiserer at dette skrevet kun tar for seg problematikken med vindmøller som luftfartshindere i forbindelse med inn- og utflyging fra ØHF. Andre elementer som f.eks. radar og link problematikken må taes opp med sentral høringsinstans (FB), i hver enkelt konsesjonsøknad.

Det utelukkes ikke at eventuelt endret flymønster som fastsettes for den nye kampflybasen kan medføre at denne forbudssonen må justeres. Det foreligger en søknad for vindkraftanlegg nordøst for flybasen, til uttalelse i kommunen før søknaden eventuelt sendes til NVE til konsesjonsbehandling.



Figur 8: Utsnitt av Ørland kommunes temakart Småskala vindkraftverk. Areal mellom sorte linjer ABC og DEF markerer forbudssone for etablering av vindmøller relatert til virksomheten ved flystasjonen.

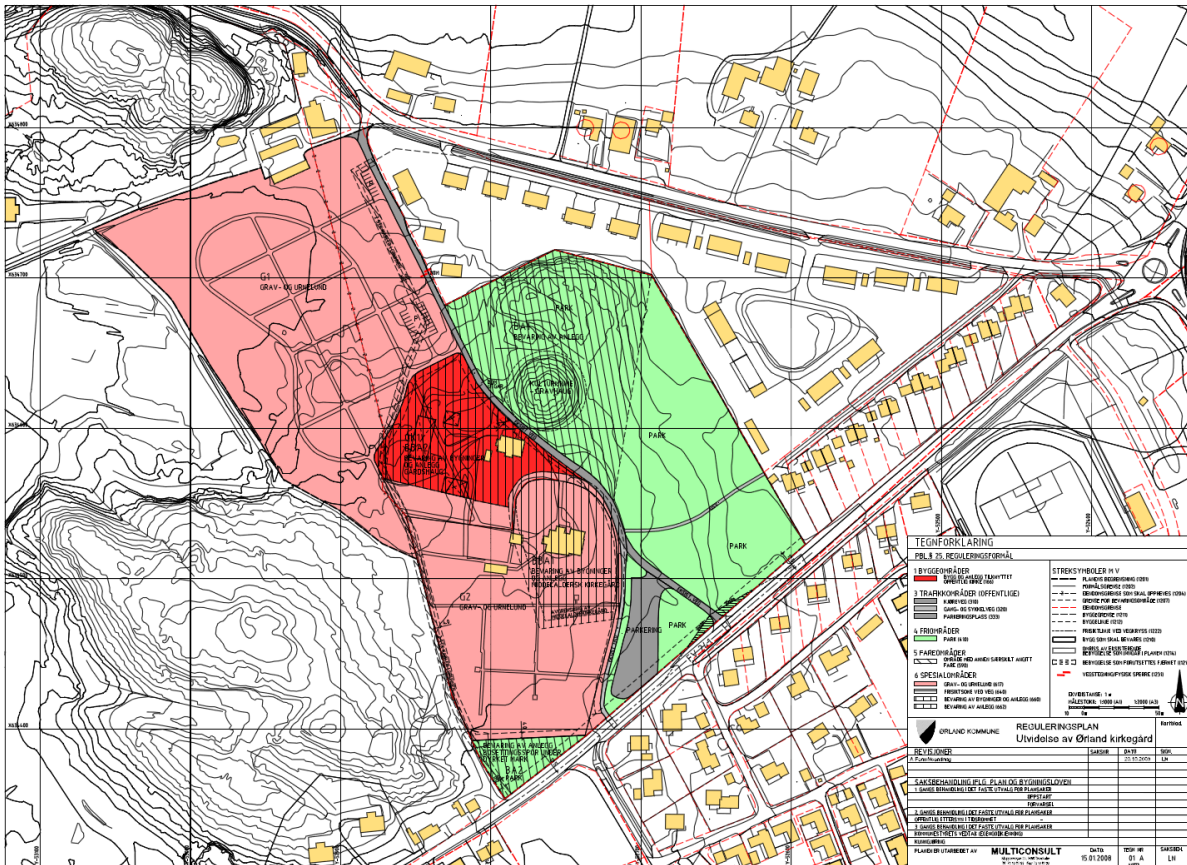
2.4.3 Reguleringsplaner

Sør for flystasjonen er det vedtatt en reguleringsplan for utvidelse av Ørland kirkegård. Kirkegårdsutvidelsen medfører at Staten v/Forsvarsdepartementet skal avstå noe grunn til Ørland kommune.

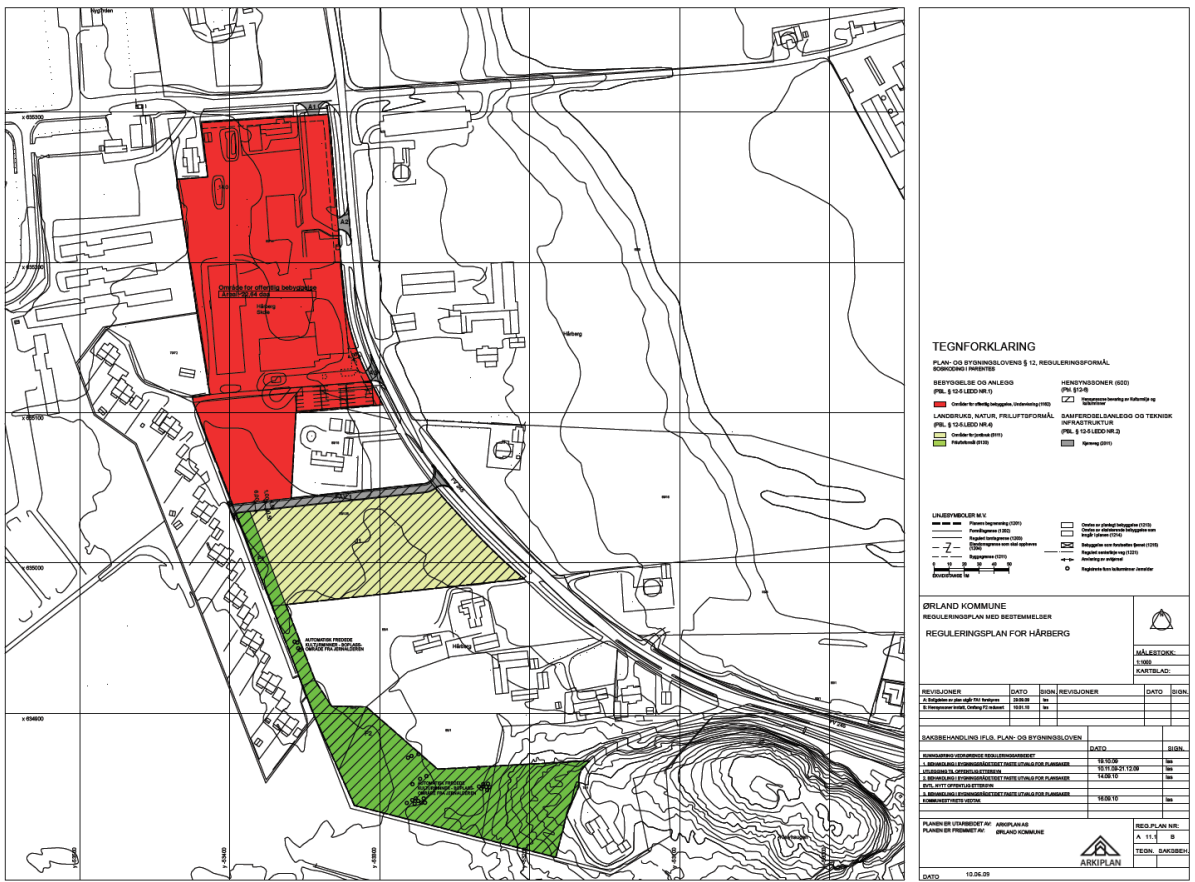
Like øst for dagens hovedport ligger Hårberg skole. Reguleringsplan for Hårberg ble vedtatt i 2010. Området er avsatt til offentlig formål, undervisning, samt LNF, jordbruk og friluftsområde. Området er omfattet av en hen-

synssone for bevaring av kulturmiljø og kulturminner.

Nordøst for flystasjonen gjelder en reguleringsplan for ca 20 boliger, Uthaug 2, stadfestet i 1969. Reguleringsplan for Uthaug (vedtatt 1992 omfatter boligformål, forretning, kontorer, industri lager og offentlige bygninger (skole). Det foreligger vedtatte reguleringsplaner hvor hele boligpotensialet ennå ikke er utløst. De nye boligområdene er i dag støytsatt, og må forventes å bli berørt av støysooner ved lokalisering av kampflybase på Ørland. I nylig vedtatte reguleringsplaner for Hovde Sør, og Hovde gnr 66/ bnr 447, vil en mindre del av det siste utbyggingsområdet bli liggende i gul sone. Området er i kommuneplanen definert som et framtidig utbyggingsområde. Ferdig utbygd boligområde på Reksterberg blir berørt av gul sone. I tillegg er det utarbeidet et forslag til reguleringsplan for område vest for Brekstad Gård (Boligområde Brekstad Gård Vest), som også blir berørt av gul sone. Områdene er allerede i dag støytsatt.



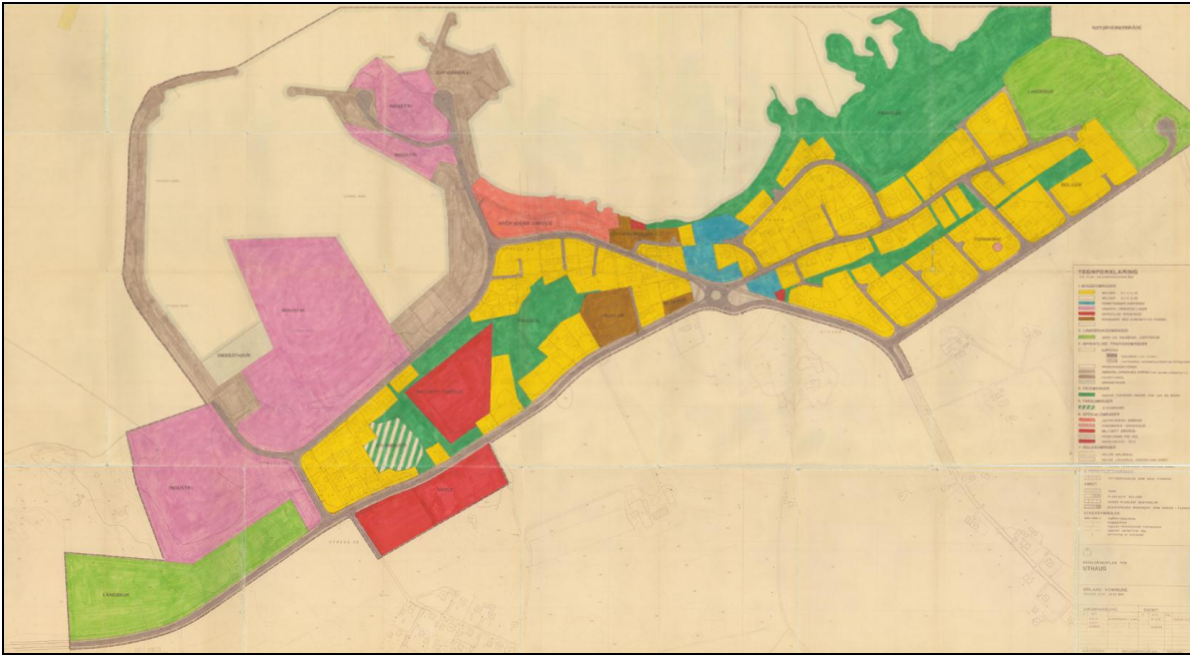
Figur 9: Reguleringsplan for utvidelse av Ørland kirkegård



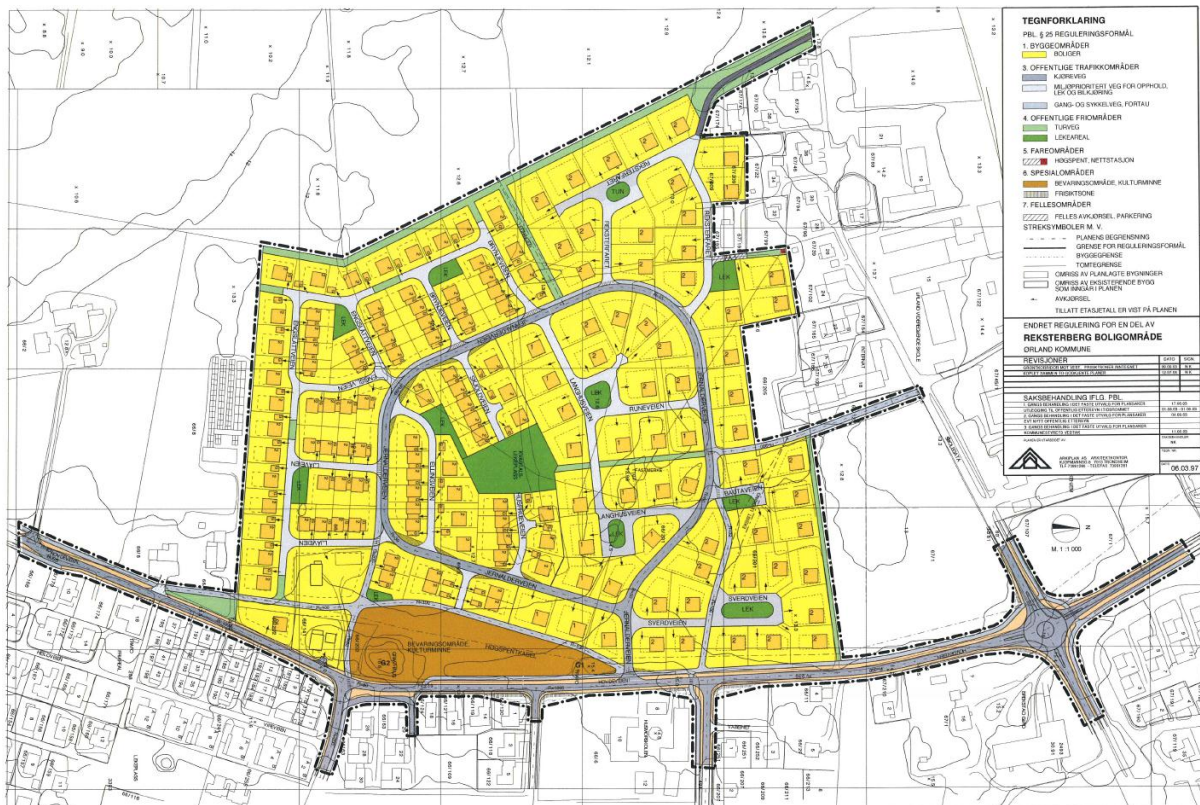
Figur 10: Reguleringsplan for Hårberg, like øst for dagens hovedport til flystasjonen. Området ligger innenfor den aktuelle planavgrensningen.



Figur 11: Reguleringsplan for Uthaug 2, nord for dagens flystasjon. Området ligger innenfor den aktuelle planavgrensningen. Eie- domsgrensene i området avviker noe fra planen.



Figur 12: Reguleringsplan for Uthaug sentrum, vedtatt 27.08.1992. Området ligger utenfor den aktuelle planavgrensningen (innenfor støysoner).



Figur 13: Reguleringsplan for Reksterberg ved Brekstad sentrum, utenfor den aktuelle planavgrensningen (gul støysone).

2.4.4 Øvrige styringsdokumenter for kampflybasen

Rapport	Utarbeidet av	Kommentar
KS1 – Lokalisering av Forsvarets nye kampfly F-35	Vista Analyse Holte consulting 2012/02 for Forsv.dep/ Finansdep	Kvalitetssikring (KS1) av Lokaliseringsalternativer for Forsvarets nye kampfly F-35 – Konseptuell løsning versjon 1.01. Ref. http://www.regjeringen.no/upload/FD/Temadokumenter/Kampfly-F-35_KS1-Lokalisering-av-Forsvarets-nye-kampfly.pdf
KS1 - Lokalisering av Forsvarets nye kampfly F-35 Vedlegg 2 – Usikkerhetsanalyse	Vista Analyse Holte consulting 2012/02 for Forsv.dep/ Finansdep	Usikkerhetsanalyse til KS. Ref. http://www.regjeringen.no/upload/FD/Temadokumenter/Kampfly-F-35_KS1-Lokalisering-av-Forsvarets-nye-kampfly_Vedlegg-2-usikkerhetsanalyse.pdf
Lokaliseringsalternativer for Forsvarets nye kampfly F-35 (konseptuell løsning – versjon 1.01)	FD 2011-11-25	Forsvarsdepartementet har utarbeidet konseptuelt løsningsdokument for lokalisering av de nye kampflyene. Konseptuelle løsningen (KL) er ment å danne grunnlaget for valg av lokaliseringssløsning for Forsvarets nye kampfly. I dette dokumentet presenteres Forsvarsdepartementets vurdering av ulike lokaliseringssløsninger for nye kampfly med hensyn til egnethet for operativ virksomhet, de sideeffekter som kan oppstå ved de ulike lokaliseringssløsninger og kostnadene for de ulike lokaliseringssløsninger. Denne KL erstatter Forsvarsdepartementets rapport av 24. mars 2010, Vurdering av lokaliseringssalternativer for Forsvarets nye kampfly. Ref. http://www.regjeringen.no/pages/36213053/Kampflybasevalg_Konseptuell-loesning_28-11-2011_Final.pdf
Ny kampflybase - Konsekvenser for sivil luftfart Utredningsrapport	Avinor AS Siste versjon 5.0/ 2011-10-10	Ref. http://www.regjeringen.no/upload/FD/Temadokumenter/Kampflybase_konsekvenser-sivil-luftfart_utredningsrapport-Avinor.pdf
STRATEGISK KU, LOKALISERING AV NYE KAMPFLY Delutredning støy, landskap, naturmiljø, kulturminner og kulturmiljøer samt reindrif (støy)	FB 2011-10-04 for FD	Ref. http://www.regjeringen.no/upload/FD/Temadokumenter/Kampflybase_utredning-stoy_Forsvarsbygg-SKU-111004_netutgave.pdf
KU Distriktpolitiske og sosiokulturelle konsekvenser i forbindelse med lokalisering nye kampfly	Asplan Viak 2010-03-15 for FD	Distriktpolitiske konsekvenser ved evt. nedleggelse av Bodø og Ørland hovedflystasjoner, samt sosiokulturell påvirkning av samisk bosetning ved eventuell lokalisering til Evenes. Ref. http://www.regjeringen.no/upload/FD/Høringsdokumenter/Kampflybasevalg_hoeringsrapport_Vedlegg-3-DKU-Oerland-Bodoe.pdf
Personnlemmessige konsekvenser ved lokalisering av base for nye kampfly	Asplan Viak 2009-12-29 for FD	Del I demografiske og arbeidsmarkedsmessige forhold for lokaliseringssstedene. Del II analyse av mulige konsekvenser for kompetansetap ved en eventuell omlokalisering av de nye kampflyene. Diskusjon av lokaliseringssalternativenes evne til å rekruttere og beholde personell. Ref. http://www.regjeringen.no/upload/FD/Høringsdokumenter/Kampflybasevalg_hoeringsrapport_Vedlegg-2-personnlemmessige-konsekvenser.pdf

Rapport	Utarbeidet av	Kommentar
Helhetlig gjennomføringsplan fase 1 (HGP1) for Ørland hovedflystasjon	Forsvarsbygg 8.juni 2012	Forberedende arbeider for kampflybase
Restriksjonsplan	Ikke utarbeidet	Formålet med en restriksjonsplan er at flyplassinnhaver og – driver (flyplassoperatøren) skal ha mulighet til å ivareta flyoperativ sikkerhet i forbindelse med inn- og utflyvning, det vil si i forbindelse med bruk av flyplassen. Restriksjonsplan fastsetter høyde på og avstand til bygg i forhold til rulle- og taxebane. I henhold til Helhetlig gjennomføringsplan fase 1 (HGP1) for Ørland hovedflystasjon er det ikke utarbeidet restriksjonsplan for Ørland Hovedflystasjon. Restriksjonsplan følger internasjonale retningslinjer, og vil bli tatt inn som bestemmelse i reguleringsplanen og som hensynsoner i kommuneplanen som er under rullering.
Landsverneplanen for Forsvaret	Forsvarets Bygnings-tjeneste	Åtte Messerschmidthangarer i nordområdet inngår i Landsverneplanen. I tillegg til selve bygningene er det avsatt et verneområde rundt bygningene. Disse er fredet gjennom forskrift: http://www.lovdatab.no/for/sf/md/xd-20040506-0718.html Vernet omfatter Messerschmidthangarenes eksterior og interior, banedekket i nordområdet, samt spor i landskapet etter ekstyske stridsanlegg og fortifikasjoner. Alle tiltak skal avklares med Riksantikvaren.
Utslippstillatelse	Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 09.08.2007	Gjelder avisingsplattform og rullebanesystem, brannøving.
Miljøoppfølgingsprogram		Miljøoppfølgingsprogram vil bli utarbeidet med bakgrunn i konsekvensutredningen for å sikre at nødvendige miljøforhold blir ivare tatt både i utbyggingsfase og driftsfase.
Formingsveileder for utbyggingen		Det vil bli utarbeidet en egen formingsveileder for bygg og anlegg, herunder landskapsmessig utforming av området. Formingsveilederen vil følge som vedlegg til reguleringsplanen.

2.5 OVERORDNETE MILJØHENSYN

Plan- og bygningsloven er den viktigste loven for å styre arealbruk utenfor vernede områder. I alle regulerings saker skal konsekvensene for ulike miljøhensyn belyses, noe som gjenspeiles i utredningstemaene i planprogrammets kapittel 4.

Både i forhold til overordnet plan og ned på bygningsnivå vil det være viktig å ha en rasjonell og arealeffektiv utnyttelse, som minimerer energibruk og transportbehov. Dette er også ønskelig mht. daglig drift og logistikk på basen.

Forsvarsbygg kampflybase legger i denne sammenhengen følgende prinsipper til grunn for planleggingen av kampflybasen:

- Innovative og miljøriktige løsninger
- Energieffektivitet
- Miljøvennlige bygg
- Fokus på støy i planleggingen.

3. BESKRIVELSE AV TILTAKET – FORSVARETS BEHOV

Stortinget behandlet 14. juni 2012 den nye langtidsplanen for forsvarssektoren, Prop. 73 S (2011-2012) Et for-
svar for vår tid. Som en del av stortingsbehandlingen ble det blant annet fattet vedtak om lokalisering av nye
kampfly og videreutvikling av hovedbase for F-35 på Ørland.

Hovedbasen dimensjoneres for inntil 45 stk. F-35 kampfly og vil i fremtiden ha ansvaret for å produsere ca. 8
050 flytimer årlig (90 % av dette på Ørland). Dette legges til grunn for beregning av framtidig støybelastning. I
tillegg kommer omfang av alliert trening.

Planleggingen omfatter de nye anleggene som kreves for flytimeproduksjon og tilhørende funksjoner, lager, ved-
likehold og øvrige behov for eiendommer, bygg og anlegg (EBA). Konkret dreier dette seg om å bygge ca. 40-
45.000 m² ny bygningsmasse, infrastruktur og rullebaneforlengelse, samt ca. 25 000 m² ombygging og eventuelt
riving av eksisterende bygningsmasse.

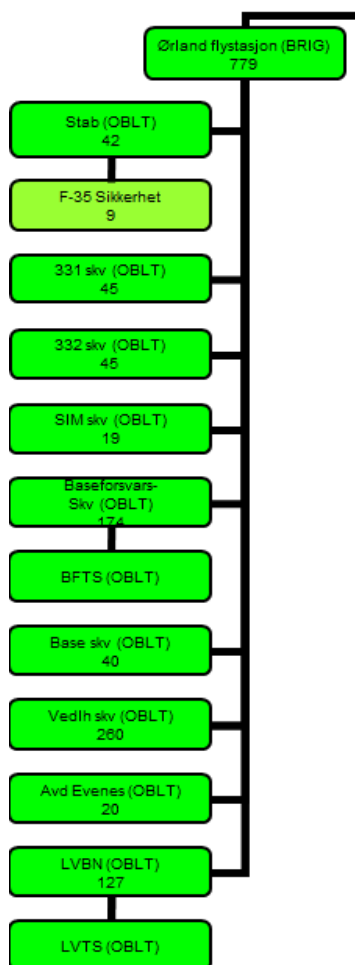
Helhetlig gjennomføringsplan fase1 (HGP1) datert 8.juni 2012 viser Forsvarets behov for Eiendommer, bygg og
anlegg (EBA). HGP1 er en statusbeskrivelse av behov, kapasiteter og tilstand, og vil danne grunnlag for fase 2,
hvor det lages en framtidig utvikling av basen.

Arbeidet med helhetlig gjennomføringsplan fase 2 (HGP2) er igangsatt, og går parallelt med arbeidet med plan-
program, reguleringsplan og konsekvensutredning. HGP2 skal konkretisere hvordan behovene for eiendom,
bygninger og anlegg skal løses. Planen vil etablere et helhetlig grep for kampflybasen med hensiktsmessig innde-
ling i ulike soner for de ulike funksjonelle delene av kampflybasen, og vil omfatte bebyggelse og anlegg, adkomst
mm. Et utkast til helhetsgrepet, foreløpig HGP2 vil foreligge i juni 2013. Aktuelle fasiliteter kan være:

- Rullebanesystem og taksebanesystem
- Hangarer
- Lagerfunksjoner
- Verksted
- Undervisningslokaler
- Kontorer
- Forlegning
- Boliger
- Velferdsfunksjoner (messe, idrettshall mm)
- Hundekennel
- Port, vakt
- Fysiske og visuelle skjermingstiltak (gjerde, voller, vegetasjon)
- Nødvendig infrastruktur
- Adkomstforhold

Kapasiteter presenteres ikke i planprogrammet. Flere adkomster og porter benyttes i dag. Atkomstforhold til
basen, inkludert antall og plassering av atkomster, og omfanget av transport på offentlig vegnett vil vurderes i
planarbeidet og dokumenteres i reguleringsplanen og KU. Behov for ytterligere dokumentasjon på trafikk er
omtalt i kapittel 4.11.

Hvilke av Forsvarets ulike avdelinger som etableres på Ørland er vist nedenfor.



Figur 14: Utsnitt av organisasjonskart for Luftforsvaret.

3.1 SIKKERHET

Forsvarsbygg kampflybase får utarbeidet en risiko og sårbarhetsanalyse, som angår beredskapsmessige vurderinger for kampflybasen. Utredningen vil foreligge første halvår 2013. Fokus er sikring og beskyttelse av eiendom, bygg og anlegg mot terrorhandlinger, spionasje, sabotasje og annen kriminalitet. Forsvarsbygg kampflybases utredning vil legge premisser for planlegging og fysisk utforming innenfor planområdet. Fysiske og elektroniske sikringstiltak, vurdering av gjerder og porter/ adkomster, skjerming mot innsyn med mer kan være aktuelt.

3.2 ERVERV AV GRUNN OG RETTIGHETER

Reguleringsplanen vil gi grunnlag for erverv av nødvendige rettigheter til å videreutvikle kampflybasen. Forsvarsbygg kampflybase ønsker så langt som mulig å inngå minnelige avtaler med grunneiere og rettighetshavere.

3.3 DAGENS SITUASJON FOR FORSVARET

Dagens arealbruk er beskrevet i kapittel 2.1. Flystasjonen har i dag 1 skvadron på Ørland. Flyving skjer med F-16. Bygninger og infrastruktur på basen er tilpasset bruk og vedlikehold av denne flytypen.

Dagens virksomhet på Ørland er (fra Forsvarets hjemmesider):

***Avdeling:** 138 Luftving*

***Base:** Ørland, syd på Fosenhalvøya.*

***Oppgaver:** Stasjonen skal være base for kampfly, fullt oppsatt luftvern og en bakkeoperativ skvadron med Basesett 1 (alt fra vakt hold og sikring til sanitet). Det er også stasjonert et Sea King redningshelikopter her. I tillegg driver Ørlandet hovedflystasjon trening og øving med avdelingene FIST-L kampfly og FIST-L luftvern i Forsvarets innsatsstyrke luft. Stasjonen har i gjennomsnitt over 80 prosent av all alliert trening, med 95 000 gjestedøgn hvert år. Siden 1998 har Ørland hovedflystasjon også deltatt i en rekke nasjonale og internasjonale operasjoner med kampfly, AWACS (overvåkingsfly) og luftvern.*

Ørland hovedflystasjon består av 138 Luftving, 330 skvadron og E-3A-skvadronen. 138 Luftving er den utøvande operative eininga ved hovedflystasjonen. 330 skvadron er Luftforsvaret sin eldste flyskvadron. Han vart oppretta på Island i 1941 med ubåtsøk som hovudoppgåve. Den såkalla E-3A-skvadronen, som flyg luftovervåkingsflyet Boeing E-3A, held til på Framskoten operasjonsstad Ørland (FOL: Forward Operating Location), som høyrer til Nato-styrken NAEW&CF (NATO Airborne Early Warning & Control Force). Framskoten operasjonsstad Ørland er ei av fire framskotne avdelingar for denne styrken, som har hovudbase ved Geilenkirchen, vest for Düsseldorf i Tyskland.

Flystasjonen tilbyr ulike aktivitetstilbud og treningsfasiliteter til ansatte og vernepliktige, f. eks fotballbane, basketballbane og sandvolleyballbane samt idrettshall.

4. VIKTIGE PROBLEMSTILLINGER OG UTREDNINGSBEHOV

4.1 GENERELT OM UTREDNINGSBEHOV OG PREMISER FOR PLANLEGGINGEN

4.1.1 Hva skal utredes?

Konsekvensutredningen skal vise konsekvensene av etablering og full utbygging av Kampflybase med 2 skvadroner F-35 på Ørland. Utredningen skal fokusere på konsekvensene for Ørland og det som defineres som influensområdet for de ulike tema.

Konsekvensene andre steder enn Ørland er belyst i Strategisk konsekvensutredning og diverse øvrige utredninger, og skal ikke utredes nå. Konsekvensutredningen skal dermed ikke omfatte konsekvenser for fraflyttingsstedet for de ulike militære avdelingene (reduert støy, tap av arbeidsplasser, endret arealbruk osv.).

Det har tidligere vært to beslutningsrunder: Valg av flytype i 2009, og valg av lokalisering/ basestruktur i 2012, der Ørland er valgt som hovedbase. Flytype og lokalisering er dermed avgjort.

Denne konsekvensutredningen skal avdekke konsekvensene ved den valgte hovedbasen med innføring av ny flytype, og vise eventuelle avbøtende tiltak. Referansealternativet (sammenlikningsgrunnlaget) i konsekvensvurderingene er i prinsippet dagens situasjon. I utredningen skal det gis en kort beskrivelse av sammenlikningsgrunnlaget innenfor hvert enkelt tema.

Utredningsoppgavene er begrenset til det som er nødvendig for

- 1) å finne gode løsninger

2) å kunne gi dekkende beskrivelser av konsekvenser av utbyggingstiltakene.

Dokumentasjon om særlige verne- og brukerinteresser vil bli lagt til grunn for, og i nødvendig utstrekning innarbeidet i, reguleringsplanen.

4.1.2 Metode

Konsekvensutredningen skal i hovedtrekk gjennomføres i henhold til metodikken for ikke-prissatte konsekvenser som er beskrevet i Vegdirektoratets håndbok nr. 140, Konsekvensanalyser.

Der Håndbok 140 ikke følges vil dette være spesifisert under det enkelte deltema, også om det benyttes andre relevante håndbøker, veiledninger og faglige retningslinjer.

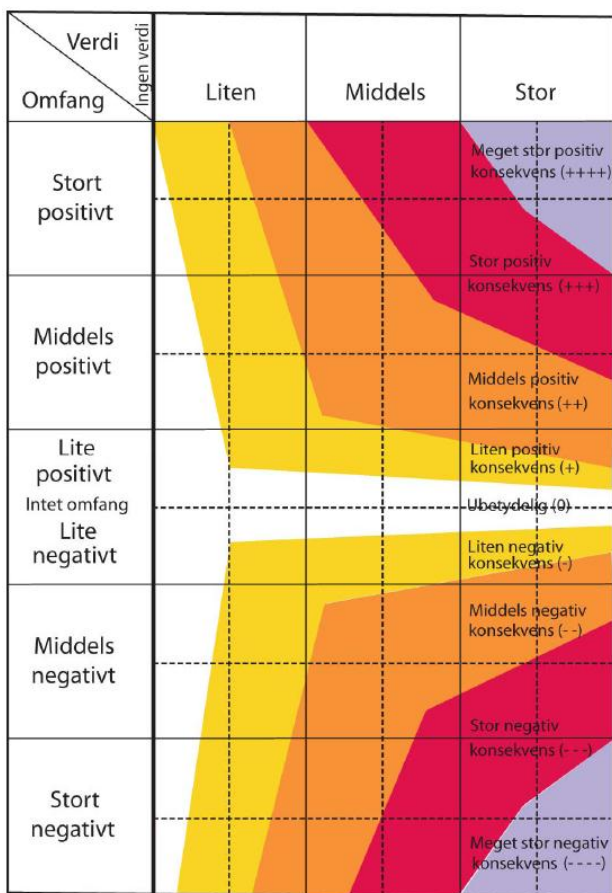
Vurdering av de ikke prissatte konsekvensene skjer ved en systematisk gjennomgang av:

- VERDI: uttrykt gjennom tilstand, egenskaper og utviklingstrekk for vedkommende tema i det området der prosjektet planlegges. Skala: liten – middel – stor
- OMFANG av konsekvensene, dvs. hvor store endringer tiltaket vil medføre for det aktuelle temaet. Skala: stort negativt – middels negativt – lite/intet-middels positivt – stort positivt
- KONSEKVENS som fremkommer ved å sammenholde VERDI og OMFANG innen det enkelte tema

Konsekvensvurderingene kan utføres ved bruk av den såkalte konsekvensvifta som vist under, og konsekvensene uttrykkes på en skala med + og – med følgende betegnelser:

Meget stor positiv konsekvens	++++	Ingen / liten negativ konsekvens	0 / -
Stor / meget stor positiv konsekvens	+++ / ++	Liten negativ konsekvens	-
Stor positiv konsekvens	+++	Liten / middels negativ konsekvens	- / --
Middels / stor positiv konsekvens	++ / +++	Middels negativ konsekvens	--
Middels positiv konsekvens	++	Middels / stor negativ konsekvens	-- / ---
Liten / middels positiv konsekvens	+ / ++	Stor negativ konsekvens	---
Liten positiv konsekvens	+	Stor / meget stor negativ konsekvens	--- / ----
Ingen / liten positiv konsekvens	0 / +	Meget stor negativ konsekvens	----
Ubetydelig konsekvens	0	Ikke relevant / det kartlagte området blir ikke berørt	

Konsekvensene for et alternativ fremkommer ved at en til slutt sammenholder konsekvensene for alle deltemaene. Det skal utarbeides temakart for hvert utredningstema som viser inndeling i delområder og områdenes verdi.



Figur 15: Konsekvensvifta og inndeling i konsekvensgrader (Kilde: Håndbok 140)

4.1.3 Influensområde

Influensområdene for de enkelte fagutredningene skal fastsettes på bakgrunn av en skjønnsmessig vurdering av hva som er faglig relevant område å kartlegge og utrede.

4.2 ALTERNATIVER SOM SKAL UTREDES

Alternativ 1 er hovedalternativet som skal utredes. For optimalisering av løsninger skal en variant uten rullebane-forlengelse/ forskyvning også utredes. Det forutsettes at flymønsteret i begge alternativene tar utgangspunkt i nye flyprofiler og flytraseer, se nedenfor. Varianter av inn- og utflyvingstraséer for optimalisering av støybildet vil bli vurdert underveis i arbeidet. Restriksjonssoner rundt base og rullebanesystemet følger som en del av tiltaket i begge alternativene.

Alternativ 1 (Hovedalternativ):

2 skvadroner F-35 og etablering av tilhørende bebyggelse og infrastruktur inne på basen og forlenget rullebane. Støyberegningene som ligger til grunn for beslutningen forutsetter at aktiviteten er forskjøvet i rullebanens lengderetning, ca. 600 meter mot nord. Alternativet innebærer ca. 600 m forlengelse/ lengdeforskyvning av rullebanesystemet og etablering av ca. 45.000 m² bygningsmasse. Alternativet medfører at F-16 er utfaset.

Alternativ 2 (Variant for kvalitetssikring):

2 skvadroner F-35 og etablering av tilhørende bebyggelse og infrastruktur inne på basen med dagens rullebane. Alternativet innebærer etablering av ca. 45.000 m² ny bygningsmasse. Alternativet medfører at F-16 er utfaset.

De to alternativene skal sammenlignes med et referansealternativ; dagens situasjon, se kap 4.3.

Flymønster/ flybevegelser i konsekvensutredningen

Flyaktiviteten ved hovedbasen vil bli ca. dobbelt så høy som dagens flyaktivitet på Ørland. F-35 gir et annet støybilde enn F-16. Høsten 2010 ble det gjennomført nye støyberegninger basert på nye flyprofiler og flytraséer tilpasset F-35 flyet med forskyving av rullebanen i lengderetning. Hensikten var å redusere støybelastningen ved innføring av nytt fly.

Støyvurderingene basert på dette arbeidet ligger til grunn for beslutningen om valg av hovedbase. Arbeidet med utvikling av nye flyprofiler ble gjennomført som et samarbeid mellom flyprodusenten og F-35 Programmet i Norge. Metodikken RPDM (Rapid Profile Development Method) er utviklet med sikte på å utarbeide nye flyprofiler for å redusere støybelastningen fra ny flytype. Erfarne norske piloter med lokalkunnskap om basealternativene testet ut ulike flyprofiler i simulator, og ut fra dette ble det utviklet profiler og traséer for inn- og utflyging som var tilpasset de ulike basealternativene Bodø, Evenes og Ørland.

Antall flybevegelser for F-35 som ble lagt til grunn for støyberegningene utarbeidet i forbindelse med beslutningsgrunnlaget (SKU) er:

- ved hovedbase- 7040 avganger. Dette tilsvarende 90 % av Forsvarets eget behov
- 780 avganger vil foregå fra andre baser

I tillegg ble det lagt til grunn et øvingsomfang ved Ørland tilsvarende det man hadde ved siste støykartlegging, dvs. øvingsomfang tilsvarende 2002- nivå.

Antall flybevegelser er et viktig beregningsgrunnlag for utredning av støy knyttet til reguleringsplanen. Dette arbeidet pågår fortsatt. Det kvalitetssikrede beregningsgrunnlaget vil bli lagt til grunn for utredning av støy. I utredningen blir Ørland definert som hovedbase.



Alternativ 1 (bovedalternativ): Forlengelse/ forskyvning av rullebane (Illustrasjon fra SKU: Rullebaneplassering V1 på Ørland).

4.3 REFERANSEALTERNATIVET

Konsekvensene av tiltaket måles ved å sammenligne forventet tilstand etter at tiltaket er gjennomført mot forventet tilstand uten gjennomføring av tiltaket (referansealternativet).

Utredningsalternativene skal vurderes i forhold til dagens arealbruk og dagens situasjon; flyving med F-16 med 1 skvadron og internasjonale øvelser.

I SKU er siste støykartlegging fra 2002 benyttet som referansealternativ. I det videre arbeidet vil det for støyutredningen etableres et nytt referansealternativ som er representativt for dagens støybilde/ aktivitet ved flybasen.

I en del konsekvensutredninger benyttes ofte et såkalt 0-alternativ som referanse. Dette er vanligvis en framskrivning av dagens situasjon til et gitt sammenligningstidspunkt uten at det foretas andre utbyggingstiltak enn de som allerede er vedtatt.

For forestående utredning er det valgt å benytte dagens bruk av flybasen og eksisterende bygg (med nødvendig vedlikehold) som referanse. Dette er en kjent situasjon. Stortingets vedtak om utbygging for F-35 blir den framskrevne situasjon og lik ovennevnte hovedalternativ. En eventuell sammenligning med en tenkt situasjon mellom dagens situasjon og Stortingets vedtatte situasjon ville bli kun teoretisk, lite realistisk, og ha liten nytte.

4.4 AREALBRUK

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
Etablering av ny kampflybase vil medføre endring i arealbruk. Dette er særlig knyttet til utvidelse av rullebanesystem med tilhørende sikkerhetssoner og endret støybilde.	<p>Endret arealbruk ut fra følgende forhold skal belyses:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forlengelse av rullebanesystem • Støy • Rullebanesystem med restriksjoner • Klausulerings- og sikringssoner som påvirker arealbruken

4.5 STØY

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Flyvirksomheten vil medføre økt støy i områder rundt og inne på basen.</p> <p>Støy har tidlig i prosjektet vært pekt på som en utfordring, og de tidligste vurderingene av støykonsekvenser ble gjennomført allerede i 2007. Den gang ble det også gjort vurderinger av flere kampflykandidater, i tillegg til de valgte lokaliseringalternativene. I perioden 2008 til 2010 er det gjort flere revisjoner av støyberegningene, blant annet som følge av at det i 2008 ble utført nye målinger av kildenivå på F-35.</p> <p>Støyberegninger lagt til grunn for beslutningen om lokalisering av ny kampflybase på Ørland ble gjennomført høsten 2010 og er basert på utarbeidet forslag til nye flyprofiler og flytraséer tilpasset F-35s operative egenskaper og lokale forhold ved lokaliseringalternativene. Det pågår et arbeid for å kvalitetssikre beregningsgrunnlaget med hensyn til aktivitetsomfang og flymønstre. Dette danner grunnlag for fastlegging og forankring av endelig flymønstre, som vil ha størst betydning for støybelastning til omgivelsene.</p> <p>Optimalisering av rullebaneplassering vurderes forut for konsekvensutredningen. Støy fra flyvirksomheten kan</p>	<p>Støysonekart med angivelse av rød og gul sone for henholdsvis rullebanealternativ for alternativ 1 og alternativ 2 skal utarbeides. Flymønstre og aktivitetsomfang både for F-35 og annen øvelsesaktivitet ved basen, vil bli kvalitetssikret. Dette vil danne grunnlag for utarbeidelse av endelig støysonekart. Ved beregningene av utendørs støybelastning fra fly legges beregninger ved bruk av modellen NORTIM til grunn. Dette er den beregningsmodellen som er godkjent og forankret i norsk regelverk for støy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Detaljberegninger for støy i forhold til eventuell rullebaneforlengelse og flytrasévalg, samt vurderinger av enkeltbygninger med hensyn til støyreducerende tiltak og behov for eventuell innløsning. • Vurdering av utendørs og innendørs arbeidsplasser, samt behov for bygningstekniske tiltak og utforming/ plassering av nye bygninger. • Antall berørte: Endring lokalt i antall støysensitive bygninger sammenliknet med dagens. • Opplevd plage • Støy i natur- og friluftsarealer - input til tema naturmiljø og nærmiljø og friluftsliv • Støy i landbruksarealer – input til tema landbruk

<p>medføre ekstra tiltak både på bebyggelse og uteanlegg, innenfor og utenfor basen.</p> <p>Forsvarsbygg har arbeidet med å vurdere hvilke konsekvenser innføring av nytt fly vil ha for vibrasjoner innendørs, samtidig som man ser på bygningstekniske tiltak for å redusere vibrasjoner og innendørs lydnivå. Resultatet av dette arbeidet vil bli gitt som innspill i det videre utredningsarbeidet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Avbøtende tiltak
--	--

4.6 LANDBRUK

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Forsvarets eiendom er omgitt av landbruksjord på flere sider. Forsvarets eiendom utgjør store arealer dyrket mark som driftes av omkringliggende bruk. Arealkategori fulldyrka jord dekker praktisk talt hele arealet omkring flybasen med noe innslag av innmarksbeiter ut mot kysten.</p> <p>Det er registrert enkelte mindre felt med produktiv skog i ytterkant av flystripen ved Røyne og Hårberg.</p> <p>Forsvarsbyggs intensjon er at dyrket jord fortsatt skal kunne drives så langt mulig innenfor og utenfor gjerdet. Utbyggingen kan likevel medføre at mulighet for bruksrettigheter/ drift av landbruksjord inne på Forsvarets område blir vesentlig endret eller falle bort.</p> <p>Eventuell forlengelse av rullebane vil medføre beslag av landbruksjord.</p> <p>Landbruksdirektøren i Sør-Trøndelag ønsker å igangsette en egen undersøkelse om virkningene av tiltaket på noe lengere sikt. Denne vil bli ferdigstilt etter at Konsekvensvurderingen er gjennomført, men et samarbeid om grunnlag og vurderinger er aktuelt underveis.</p> <p>Det vil oppstå en rekke spørsmål knyttet til erstatninger og endrede bruksbetingelser. Faktiske endringer er temaer i en konsekvensutredning, mens rettighetsspørsmål vil bli tatt opp i egne prosesser med grunnnerv og erstatninger.</p>	<p>Konsekvenser for landbruk innenfor og utenfor Forsvarets eiendom (plan- og influensområdet) skal utredes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Influensområde for deltemaet skal defineres • Oversikt over driftsenheter og arealer med skal vises på temakart med bonitet/arealtilstand. Det tas utgangspunkt i data fra DMK/AR5 og DEK, Skog og Landskap og eventuelt supplerende registreringer. Antall driftsenheter med årsverk som berøres, fordelt på produksjonsformer. • Arealgrunnlag i antall dekar og arealtilstand (fulldyrka, overflatedyrka, beitemark) og produksjonsevne. • Klassifisering av landbrukets kulturlandskap • Nye landbruksbaserte næringer i området kartlegges • Konsekvenser av tiltaket innenfor baseområdet skal utredes med tanke på endret tilgang på dyrka og dyrkbar jord, og hvilke konsekvenser dette vil gi for de bruksenhetene som benytter disse arealene som del av sin bruksenhet. • Konsekvenser av tiltaket utenfor baseområdet skal utredes med tanke på endret tilgang på dyrka og dyrkbar jord, og hvilke konsekvenser dette vil gi for de aktuelle bruksenhetene som benytter disse arealene som del av sin bruksenhet, og samlede konsekvenser for landbruket på Ørland. • Konsekvenser av støypåvirkning fra kampflybasen for landbruk skal utredes. Dette omfatter påvirkning på dyrehold, eventuell flytting av tun/ boligbebyggelse/ eventuell nedlegging av driftsenheter. Behov for oppfølgende undersøkelser/ effektoppfølgning skal vurderes. • Utredningen skal vise sannsynlig omfang av grunnnerv og nedlegging av driftsenheter som følge av tiltaket, både som følge av arealbeslag, endrede driftsforhold/tilgang til arealer og støy. • Mulighet for hensiktsmessig jordskifte/ makeskifte vurderes

- Avbøtende tiltak.

4.7 NATURMILJØ

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Temaet omfatter fysiske omgivelser med vekt på naturgitte forhold. Rundt Ørland flystasjon ligger flere verneområder der arealenes verdi og viktige funksjon for fugler (sjøfugl og våtmarksfugl) utgjør hele eller deler av verneformålet. Grandefjæra naturreservat, som er et internasjonalt viktig våtmarksområde (RAMSAR-område), ligger rett vest for baseområdet. Grandefjæra er et av flere delområder rundt Ørland som sammen danner Ørland våtmarkssystem. Det er flere marine naturtyper rett nord og sør for basen. I nord ligger fuglefredningsområdet Innstrandfjæra (RAMSAR-område).</p> <p>Innenfor baseområdet viser SKU at det er registrert flere lokaliteter med verdi knyttet til tindved med betydning for spurvefugl og rådyr, samt en lokalitet avgrenset som en svært viktig strandeng, en naturtype som i dag er rødlistet.</p> <p>I kommunen er det registrert en rekke rødlistede arter fra flere organismegrupper, også innenfor baseområdet. Det er også registrert flere fremmede arter med høy eller svært høy risiko i kommunen. Disse har evne til rask spredning og etablering i nye områder. Det er sannsynlig at de kan etablere seg i planområdet, og anleggsarbeid/økt aktivitet i området kan bidra til ytterligere spredning og etablering.</p> <p>Kampflybasen vil påvirke naturmiljøet i omgivelsene i forhold til arealbeslag og endret støybilde. I SKU antas at fugl representerer de vesentligste støysensitive naturverdiene i dette området. Objekter eller områder med støysensitive forekomster knyttet til landbruk og friluftsliv faller inn under andre utredningstema.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Konsekvenser for kjente forekomster av naturverdier innenfor og utenfor Forsvarets eiendom (Plan- og influensområdet) skal utredes, med særlig fokus på RAMSAR - områder. • Influensområde for deltemaet skal defineres • Oversikt over kjente naturverdier med verdifastsetting skal vises på temakart. Det tas utgangspunkt i SKU, som suppleres med data fra tilgjengelige databaser og supplerende registreringer. • Konsekvenser av tiltaket innenfor basen skal utredes for naturtyper, artsmangfold (planter, fugler og dyr) samt verneområder registrert i Naturbase. Konsekvenser av eventuelle inngrep i verdisatte/ utvalgte naturtyper og følger av inngrep i eller tap av funksjonsområder for prioriterte arter skal belyses. Supplerende undersøkelser/ registreringer er et påkrevet underlag for utredningen og skal gjennomføres som del av utredningen. • Fremmede arter må registreres. Tiltak for å forhindre spredning, spesielt under anleggsperioden, samt å fjerne eksisterende forekomster må gjennomføres. • Støypåvirkning for naturverdier i omkringliggende områder på kort og lang sikt skal utredes for alle støysensitive forekomster i influensområdet (fugler). I samråd med regional myndighet må det innledningsvis gjøres en avgrensning av hvilke arter/artsgrupper som skal utredes nærmere i forhold til forekomst og utbredelse. • Avbøtende tiltak <p>Behov for oppfølgende undersøkelser, samt behov for overvåking/ -effektstudier skal vurderes.</p>

4.8 KULTURMINNER OG KULTURMILJØ

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Temaet omfatter følgende kulturminner og kulturmiljø innen planområdet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Automatisk fredede kulturminner (kulturminner eldre enn 1537) - Nyere tids kulturminner <p>Det er kjente kulturminner innenfor planområdet og utenfor leirgjerdet. Messerschmidthangarer i nordområdet samt et område rundt disse inngår i Landsverneplanen for Forsvaret og er fredet gjennom forskrift. Sør for Forsvarets eiendom ligger middelalderkirken Ørland kirke, nyere tids kulturminne og automatisk freda kulturminne. Det finnes en rekke automatisk freda kulturminner utenfor Forsvarets område. Ifølge SKU (strategisk konsekvensutredning) er potensialet for funn av ukjente automatisk freda kulturminner vurdert som stort.</p>	<p>Konsekvenser for kjente kulturminner innenfor og utenfor Forsvarets eiendom må utredes.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Influensområde for deltemaet skal defineres • Oversikt over kjente kulturminner og kulturmiljøer med verdifastsetting skal vises på temakart. Det tas utgangspunkt i SKU, som suppleres med data fra Askeladden, SEFRAK og gjenstandsbasen. • Konsekvenser for kjente kulturminner innenfor og utenfor Forsvarets eiendom (Plan- og influensområdet). Freda Messerschmidthangarer, Ørland kirke fra middelalder, samt andre automatisk freda kulturminner i området utredes spesielt. • Potensialet for funn av hittil ukjente automatisk freda kulturminner inne på Forsvarets grunn og i forbindelse med forlengelse av rullebane og eventuelle nye adkomstveger må vurderes. • Konsekvenser i anleggsperioden utredes • Avbøtende tiltak <p>Metode: Håndbok 140</p>

4.9 LANDSKAP

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Begrepet landskap omfatter både naturlandskap og kulturlandskap. Landskapsbildet er en betegnelse på visuelle og estetiske opplevelsesverdier i landskapet. Temaet er særlig knyttet til de visuelle og opplevelsesmessige sidene av landskapet.</p> <p>Ørland er en fruktbar lav grusslette i form av en halvøy ut mot havet, omgitt av et omfattende tidevannslandskap. Gruntvannsområdene på Ørlandet er de største i fylket. Områdene rundt flystasjonen er et karakteristisk flatt og åpent kulturlandskap bestående av dyrka mark og tilhørende gårdsbebyggelse i tun, samt en rekke kulturminner. Arealet er praktisk talt vegetasjonsfritt med unntak av enkelte grupper med lauv- og bartrær øst for flyplassen. Vest for flyplassen, mot sjøen, grenser jordbrukslandskapet mot et større sammenhengende våtmarks- og naturvernområde.</p> <p>Området er i dag preget av eksisterende flybase. Den nye kampflybasen vil med sin utforming bli et mer synlig element i landskapet som bør vurderes i forhold til effekten på omgivelsene. Skissene for planlagt utbygging inneholder på nåværende tidspunkt ikke planer for bygninger eller infrastruktur utover selve rullebanene. Forut for landskapsvurderingen må nøyaktig plassering av</p>	<p>Konsekvenser for landskap knyttet til etablering av ny kampflybase skal vurderes som følge av fysiske inngrep ved nye rullebaner, bebyggelse og infrastruktur, herunder eventuelle jordvoller og anleggsveger. Konsekvensene skal vurderes både i forhold til overordnede landskaps trekk og det lokale landskapet ved flybasen. Lesbarheten av landskapets struktur, konsekvenser for topografiske forhold, bruks- og opplevelsesverdi av landskapet skal utredes og visualiseres med 3D-illustrasjoner.</p> <p><u>Landskap:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Influensområde for deltemaet skal defineres • Landskapsverdier og særtrekk i natur- og kulturlandskapet skal beskrives og vises på temakart • Opplevde landskapsverdier, nær- og fjernvirkning beskrives, kartfestes og visualiseres. Tiltaket skal belyses med 3D-visualiseringer fra ulike standpunkt som viser virkningen i det store landskapsromme og lokalt. • Struktur, form og karakter av tiltaket ift. landskapet. Jordvoller. • Høyder, sol- og utsiktsforhold. • Konsekvenser i anleggsperioden • Avbøtende tiltak <p>Metode: Håndbok 140 og DN/RA: Metode for landskapsanalyse i kommuneplan</p>

rullebane, landskapsinngrep og øvrige tiltak (veger, bygninger, master og andre installasjoner) på stasjonsområdet være klarlagt.	
---	--

4.10 LOKALKLIMA

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Lokalklimaet er det stedsspesifikke klimaet gitt av vindforholdene, terreng og vegetasjon. På Ørland er landskapet åpent og vinden får godt tak.</p> <p>Skissene for planlagt utbygging inneholder på nåværende tidspunkt ikke planer for bygninger eller infrastruktur utover selve rullebanene. Forut for vurderingen må nøyaktig plassering av rullebane, landskapsinngrep og øvrige tiltak (veger, bygninger, voller og andre installasjoner) på stasjonsområdet være klarlagt.</p>	<p><u>Lokalklima:</u> Lokalklima er ikke beskrevet i Håndbok 140, men utredningen skal belyse følgende forhold:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fremherskende vindretning og styrke skal kartlegges og det skal beskrives hvordan vinden influerer på planområdet • Konsekvenser av tiltaket skal utredes (flystripe, bebyggelse og eventuelle terrengvoller/vegetasjon). Den fremtidige situasjonen skal beskrives både for omgivelsene utenfor kampflybasen og internt på basen. • Avbøtende tiltak

4.11 NÆRMILJØ OG FRILUFTSLIV

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Temaene nærmiljø og friluftsliv defineres her som opphold og fysisk aktivitet i friluft knyttet til bolignære uteområder og naturområder. Helse og trivsel, sosialt liv og mulighet for fysisk aktivitet er viktige aspekter. Tilbudet for barn og unge er ivaretatt gjennom egen rikspolitisk retningslinje. I områder rundt kampflybasen er det viktige friluftsområder. Utbyggingen kan påvirke bruken av disse, særlig med hensyn til støy. Analysen av nærmiljø og friluftsliv skal belyse tiltakets virkninger for beboerne i og brukerne av det berørte området.</p> <p><u>Nærmiljø</u> på Ørland vil handle om aktiviteter og tilbud i Brekstad sentrum (f.eks. skoler, barnehager, samlingssteder) og til aktiviteter knyttet til nærområdene (tur-områder, strandsonen, båtliv, fuglereservatet etc.) både for fastboende og hyttefolket. Barn og unge, men også eldre, er viktige grupper å ivareta.</p> <p><u>Friluftsliv</u> omfatter «aktiviteter i friluft i fritiden», og kan være knyttet til både bolig- og tettstedsnære områder og til fjell og markaområder.</p> <p>Ofte er de to temaene overlappende. Støyforhold og økte arealbeslag/barrierer, og hvordan økt aktivitet ved flybasen og en voksende befolkning i Brekstad-området kan påvirke dagens situasjon, er aktuelle utredningstema.</p>	<p>Støy i boligområder, på skoler, barnehager og i viktige uteområder og friluftsområder vil trolig være den viktigste problemstillingen. I analysen av nærmiljøet skal det vurderes hvordan tiltaket svekker eller bedrer de fysiske forholdene for trivsel, samvær og fysisk aktivitet. Tilgjengelige og gode lekemuligheter, trygge oppvekstvilkår og sikker skoleveg er også viktig.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Influensområdet for nærmiljø og friluftsliv må defineres og vises på temakart, for de to temaene som viser verdier. • Endringer i støysituasjonen i dag og i fremtiden må kartlegges og beskrives. • Det må utredes hvordan tiltaket vil påvirke boligområder, hytter, skoler, barnehager og sentrumsområdet på Brekstad, Uthaug og innenfor det øvrige influensområdet. • Det må utredes hvordan tiltaket vil påvirke friluft- og turområder, strandsonen og sjøområdene utenfor Ørlandet, særlig anleggene til Ørland våtmarkssenter. Grandefjæra naturreservat, Innstrandfjæra fuglefredningsområde og Austråttlunden landskapsvernopråde er viktige utfartsområder for både fastboende og tilreisende. • Vurderinger gjort under landskap, for eksempel beskrivelse av opplevelseskvaliteter og visualise-

	<p>ringer, kan også være nyttige for å vurdere konsekvenser for nærmiljø og friluftsliv.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avbøtende tiltak <p>Metode: Håndbok 140</p>
--	--

4.12 FORURENSNING. UTSLIPP TIL LUFT, VANN OG GRUNN

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Flystasjonen er i dag et område for Forsvaret, som har virksomhet som kan medføre at grunnen inneholder forurenset masse som bør håndteres slik at det ikke forurenser omgivelsene.</p> <p>Forsvarsbygg har gjort kartlegging av forurenset grunn inne på basen, som gjøres tilgjengelig i utredningsarbeidet. Forurenset grunn kan gi fra seg avgasser eller påvirke natur og mennesker på annen måte.</p> <p>Luftforurensning og partikkelnedfall er relevante problemstillinger knyttet til flyvirksomheten.</p> <p>Det foreligger en utslippstillatelse fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag datert 09.08.2007 for fly- og baneavising og brannøvingsplass.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Støv, utslipp og forurensning og kilder til dette skal utredes. • Det skal også redegjøres for tiltak som kan iverksettes for å kartlegge og redusere partikkelnedfall og redusere CO2 utslipp/ klimagasser og partikkelnedfall som følge av utbygging. • Kjente utslipp av forurensning (f. eks forurenset vann, utslipp fra brannøving, avising mm) og forurenset grunn som følge av forsvarsaktiviteten. Der det skal etableres ny bebyggelse skal det undersøkes hva forurensningen kan være, omfanget av den og eventuelt hva man kan gjøre med dette, jfr forurensningsforskriften kapittel 2. • Potensiale for ukjent forurenset grunn som følge av forsvarsaktiviteten i mulig byggegrunn skal vurderes, og håndtering • Eventuelle avbøtende tiltak skal beskrives.

4.13 INFRASTRUKTUR, VEGNETT OG TRANSPORTSYSTEM

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Utbyggingen kan medføre betydelige trafikkutfordringer i nærområdet og i et større omland knyttet til transport og ferjeavvikling.</p> <p>Forsvaret bruker det offentlige vegnettet til transport til og fra hovedflystasjonen.</p> <p>Omfanget av transport, herunder trafikk tall som viser bruken/aktiviteten til og fra basen og hva dette vil generere av trafikk, vil bli belyst i reguleringsplanen.</p>	<p>Basert på prognoser og planlagt aktivitet må det gjennomføres en beregning av trafikken i området etter ferdig utbygging. Resultatene sammenholdes med dagens kapasitet på blant annet vegnett og kollektivtilbud, hurtigbåt og ferje. Sør-Trøndelag Fylkeskommune får i januar 2013 vurdert grunnlaget for passasjertrafikk med fly til/fra Ørlandet, og resultatene fra denne utredning vil inngå i vurderingene av transportbehovet. Behovet for utvidet transportkapasitet til og fra naturlige målpunkt i omlandet beskrives. Tiltak som bør gjennomføres lokalt på Ørlandet blir påpekt og vurdert. Trafikksikkerhet skal vies oppmerksomhet, spesielt for myke trafikanter.</p> <p>Deltema kan være: Kapasitet - ferjetrafikk – hurtigbåttrafikk - kapasitet og standard på vegnett - gang- og sykkeltrafikk - kollektivtilbud - adkomstforhold - parkering - trafikksikkerhet. Konsekvensene bør også vurderes i forhold til trinnvis utbygging. Trafikk i anleggsperioden skal belyses</p>

4.14 ENERGIBRUK OG ENERGILØSNINGER

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Utbyggingsomfanget er stort, og kan ha konsekvenser for energiforsyningen, herunder også overføringsnettet. Miljøvennlig energi er en viktig faktor all planlegging og særlig i store byggeprosjekter.</p> <p>Energiløsninger kan medføre konsekvenser innenfor og eventuelt utenfor planområdet.</p>	<p>Ulike energi og miljø-faktorer som er relevante for prosjektet må avklares. Det må gjøres en samlet vurdering av hvordan prosjektet energimessig og miljømessig påvirker sine omgivelser. Det bør vurderes alternative energibærere for å finne optimale løsninger.</p> <p>Metode: Det kan være aktuelt å bruke deler av tema relatert til BREEAM som grunnlag for utredningen.</p>

4.15 LOKAL OG REGIONAL UTVIKLING I TILKNYTNING TIL TILTAKET

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Hovednæringer i Ørland kommune i dag er Forsvaret, offentlig og privat tjenesteyting, handel, primærnæringer og bygge- og anleggsvirksomhet. Forsvaret sysselsetter i dag rundt 650 militært og sivilt personell i tillegg til drøyt 200 vernepliktige. Antall sysselsatte i forsvaret vil øke til ca. det dobbelte etter at basen er etablert.</p> <p>Det konkrete prosjektet med å utvikle Kampflybasen er et viktig element for å gi Forsvaret gode rammebetingelser for fortsatt utvikling.</p> <p>Basert på utbyggingens omfang av nye arbeidsplasser i anleggsfase og i driftsfase, antas konsekvensene å kunne være betydelige, både i Ørland og Bjugn. Ut fra tall fra SSB utgjør Ørland og Bjugn et felles bo- og arbeidsmarked med gjensidig pendling av et visst omfang (influsjonsområdet). Interaksjon med øvrige kommuner vil være mindre.</p>	<p>Det skal gis en vurdering av hvordan utbyggingen vil påvirke befolkningsutvikling, sysselsetting og stedsutvikling.</p> <ul style="list-style-type: none"> Beskrive influensområdet Utarbeide prognoser for befolkningen i Ørland og Bjugn, fordelt på aldersgrupper som effekt av etablering av kampflybase på Ørland. Det må gjøres faglige begrunnede forutsetninger om tilflytting til Ørland og Bjugn og sannsynlig pendlingsaktivitet fra andre kommuner. Generell statistikk og Forsvarets erfaringstall samt tidligere utredninger gjennomført for FD kan benyttes her. Med utgangspunkt i prognosene skal det gis en kort oppsummering av utfordringer kommunene Ørland og Bjugn står overfor på kort og på lengre sikt. Det gis en enkel analyse av behovet for utbyggingsareal til boliger, næringsformål, offentlige tjenester og annen sentral infrastruktur knyttet til dette (skoler, barnehager). Arealbruk og utbyggingsmønstre: Det skal utredes hvordan utbyggingen bygger opp under kommuneplaner og fylkesplan og om den på annen måte kan påvirke framtidig utbyggingsmønstre i Ørland kommune og nabokommuner. Andre forhold som kan ha betydning for økonomisk aktivitet og sysselsetting i Ørland kommune og nabokommuner, vil bli vurdert. <p>Metode: <u>Utbyggingsfasen</u>: Prosjektet vil i utbyggingsfasen skape et stort antall midlertidige arbeidsplasser primært innen bygge- og anleggsektoren – arbeidsplasser som i stor grad vil bli dekket ved innpendling.</p> <p><u>Driftsfasen</u>: Etter at utbyggingsfasen er over og virksomheten er overført til Ørland, vil Forsvarets virksomhet øke sammenlignet med dagens nivå. Samtidig vil midlertidige arbeidsplasser bli lagt ned. Sysselsettingseffekten i driftsfasen vil primært bestå av sysselsatte innen Forsvaret og sysselsetting i bedrifter som leverer varer eller tjenester til Forsvaret.</p> <p>Verktøy: Pandamodellen (regional kryssløpsmodell eiet av fylkeskommunene og driftet av Sintef)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Bygger i hovedsak på data om investeringsvolum i utbyggingsfasen og ansatte og vare- og tjenestekjøp i driftsfasen • Tar hensyn til ringvirkninger og som beregner samlet utvikling i sysselsetting i regionen fordelt på kommuner, befolkningsutviklingen og boligbyggebehov (som følge av befolkningsveksten) • Prognosene gir også grunnlag for å estimere behov for sosial og teknisk infrastruktur. <p>Aktuell utredningshorisont bør være mot 2030, ca 10 - 12 år etter oppstart av driftsfasen. Det vil ta tid før arbeidsmarkedet fullt ut er klarert, pendling er stabil og befolkningsutviklingen «naturlig».</p>
--	---

4.16 BEFOLKNINGENS HELSE

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Tema helse er ikke beskrevet i Håndbok 140.</p> <p>Temaet vil knytte seg til hvordan kampflybasen vil påvirke folks helse, både de fastboende på Ørland og pendlere.</p> <p>Hendelser som kan påvirke folkets helse er økt støy, et større kommunesenter med flere innbyggere, pendling og opplevelsen av å leve tett på en kampflybase.</p> <p>Universell tilrettelegging vil også omtales under dette tema. I dette tilfelle vil det dreie seg om de ansatte og besøkende sin tilgjengelighet til bygninger, hangarer, verksteder og annen virksomhet ved flybasen.</p>	<p>Det vil være en sammenheng mellom konsekvenser for nærmiljø og helse. Vurdering av konsekvenser for helse skal omfatte;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan kan økt støy over et større område påvirke fastboende, arbeidstakere ved flybasen og hyttefolket • Er det andre sider ved aktiviteten på kampflybasen som kan påvirke folks helse? • Kan utviklingen av et større kommunesenter med økt befolkning påvirke fastboende og tilflyttende sin helse? • Er kampflybasen universelt tilrettelagt for ansatte (ikke aktuelt for militært personell med helsekrav) og besøkende.

4.17 RISIKO- OG SÅRBARHETSANALYSE

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>ROS-analyse er et viktig tema for å redusere skader og risiko av uønskede hendelser. Uønskede hendelser som kan oppstå skal beskrives og vurderes. ROS-analyse er obligatorisk i alle reguleringsplaner.</p> <p>Forsvarsbygg utreder parallelt med dette en rekke sikkerhetsmessige forhold knyttet til kampflybasen. Disse forholdene vil i stor grad være sikkerhetsbelagt informasjon, som ikke kan innlemmes i en ROS analyse knyttet til reguleringsplanen.</p>	<p>Mulige uønskete hendelser innenfor/ i tilknytning til planområdet og planlagt virksomhet identifiseres og karakteriseres mht sannsynlighet (frekvens) og konsekvens. Mulige tiltak, først og fremst forebyggende tiltak gjennom utforming av plan og bebyggelse, for å redusere risikoen vurderes. Aktuelle tema i analysen er:</p> <p>Naturskade (økt nedbør, grunnforhold, havnivåstigning), skade på sårbare omgivelser (f eks landbruksarealer), kapasitet og skade på infrastruktur (forsyningsikkerhet) og risiko ved virksomhet på basen (brann, flystyrt/ nødlanding, trafikkikkerhet, risiko i byggeprosess)</p>

4.18 KONSEKVENSER I ANLEGGSPHASEN

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Kampflybasen ligger i et område med stor aktivitet. Anleggsfasen vil skje over flere år og gi konsekvenser for omgivelsene.</p> <p>Selve anleggsaktiviteten forventes hovedsakelig å foregå innenfor flyplassområdet. Anleggstraséer og -trafikk vil tildels ligge utenfor flyplassområdet og på offentlig veg. Fundamenteringsarbeidene med eventuelle sprengningsarbeider, spunting og masseuttak regnes som mest støyende del av anleggsaktiviteten.</p>	<p>Både generelle konsekvenser som følge av anleggsvirksomheten, og spesielle situasjoner som kan oppstå som følge av spesifikke anleggs-tekniske utfordringer, vind drift og transport bør vurderes.</p> <ul style="list-style-type: none">• Støy, støv og sikkerhetsrisiko. For å få en vurdering av typiske støynivå og utsatte områder/ bygninger, gjennomføres støyberegninger for typiske faser i anleggsperioden.• Risiko knyttet til vind og vær.• Negativ effekt på trafikkavvikling.• Kapasitet <p>Konsekvensene bør også vurderes i forhold til trinnvis utbygging.</p>

4.19 PRISSATTE KONSEKVENSER

Tiltak på boliger som følge av støy. Fasadetiltak og innløsning

Tema/ beskrivelse	Utredningsbehov
<p>Støyutredningen, samt utredning av arealbruk og landbruk vil gi en vurdering av hvor mange bygninger som vil ha behov for innløsning og støyreducerende tiltak.</p>	<p>Denne delen av utredningen skal belyse de kostnadmessige konsekvensene av blant annet innløsning, støytiltak og eventuell infrastruktur.</p>

5. PLANPROSESS

5.1 ORGANISERING

Utarbeidelse av reguleringsplan med KU for utbyggingen av kampflybasen i Ørland kommune, er en del av plan-/utredningsarbeidet og prosjekteringen som Forsvarsbygg kampflybase skal gjennomføre.

I arbeidet med planprogram, reguleringsplan og KU er Forsvarsbygg kampflybase med bistand fra Faveo Prosjektledelse AS ansvarlig for gjennomføringen av prosessene, herunder innsending av planprogram, annonsering og varsling av igangsatt planarbeid, organisere og gjennomføre samråd og samordne og sende inn planforslag med KU. Forsvarsbygg kampflybase er også ansvarlig for korrespondansen med offentlige myndigheter, interessenter og berørte parter.

ALM, som er en konstellasjon av Asplan Viak AS, LPO Arkitekter AS og Multiconsult AS, vil stå for utarbeidelsen av planprogram, KU og reguleringsplan, herunder materiale for varsling, samråd og revisjon i forbindelse med planbehandlingen.

5.2 FRAMDRIFT

Det er utarbeidet en framdriftsplan basert på Stortingets iverksettelsesbrev for kampflybasen. Nedenfor følger en forenklet framdriftsplan. Den oppsatte framdriftsplanen er ambisiøs, så mindre endringer i planprosessen må påregnes.

	2013												2014											
	jan	feb	mar	apr	mai	jun	jul	aug	sep	okt	nov	des	jan	feb	mar	apr	mai	jun	jul	aug	sep	okt	nov	des
Planprogram																								
- innsending	15.																							
- behandling/vedtak om høring/off. ettersyn	29.																							
- høring/off. ettersyn i minst 6 uker																								
- revisjon etter høring/off. ettersyn og behandling																								
- fastsetting						03.																		
Reguleringsplan med KU																								
- varsel/kunngjøring igangsetting																								
- utredninger og samrådsmateriale																								
- samråd																								
- utredninger og planforslag																								
- innsending																								
- behandling/vedtak om høring/offentlig ettersyn																								
- høring/off. ettersyn i minst 6 uker																								
- revisjon etter høring/offentlig ettersyn																								
- behandling/vedtak sluttbehandling																								
- melding om vedtak/kunngjøring																								

5.3 MEDVIRKNING OG INFORMASJON

Det er utarbeidet en egen informasjonsstrategi basert på kravene i plan- og bygningsloven, jf. tabellen nedenfor og Forsvarsbygg kampflybase sin generelle informasjonsstrategi. I tillegg til de formelle kravene til varsling og medvirkning, legges det til rette for egne møter med berørte parter, åpne kontordager, pressemeldinger og pressemøter i forbindelse med milepæler i prosjektet.

Sak	Krav i PBL	Tiltak	Målgruppe	Budskap
Februar 2013				
Planprogram	Melding om vedtak om at forslag til planprogram legges ut til offentlig ettersyn og sendes på høring til berørte parter.	Brev	Offentlige myndigheter Berørte parter Interessenter	Orientering om planprogram og igangsatt planarbeid med KU
Reguleringsplan med KU	<u>Samtidig:</u> varsel om igangsatt planarbeid med KU (PBL §§ 12-8, 12-9)			
Planprogram	Kunngjøring om at forslag til planprogram legges ut til offentlig ettersyn og sendes på høring. <u>Samtidig:</u> kunngjøring om igangsatt planarbeid med KU (PBL §§ 12-8, 12-9)	Annonse i Adresseavisen, Fosna-Folket, internet	Andre	Orientering om planprogram og igangsatt planarbeid med KU
Reguleringsplan med KU				
Mars 2013				
April 2013				
Mai 2013				
Juni 2013				
Planprogram	Kopi av fastsatt planprogram skal sendes til de som har avgitt høringsuttalelse til forslag til planprogram.	Brev	Offentlige myndigheter, berørte parter, interessenter	Gjøre fastsatt planprogram kjent.
Juli 2013				
August 2013				
Sept. 2013				
Reguleringsplan med KU	Samråd/medvirkning	Invitasjon Samrådsmøter	Off. myndigheter, berørte parter, interessenter	Orientering og dialog om forslag til reguleringsplan
Oktober 2013				
Reguleringsplan med KU	Samråd/medvirkning	Samrådsmøter	Off. myndigheter,	Orientering og dialog om forslag til reguleringsplan

Sak	Krav i PBL	Tiltak	Målgruppe	Budskap
			berørte parter, interessenter	
Nov. 2013				
Des. 2013				
Januar 2014				
Februar 2014				
Mars 2014				
Reguleringsplan med KU	Utleggelse av forslag til reguleringsplan med KU til offentlig ettersyn/høring (PBL § 12-10) Melding og kunngjøring.	Brev	Off. myndigheter, berørte parter, interessenter	Orientering om forslag til reguleringsplan med KU utlagt til offentlig ettersyn høring
		Annonse i Adresse-avisen, Fosna-Folket, internett	Alle	Orientering om forslag til reguleringsplan med KU utlagt til offentlig ettersyn/høring
April 2014				
Mai 2014				
Juni 2014				
Juli 2014				
August 2014				
Sept. 2014				
Reguleringsplan med KU	Melding om godkjent reguleringsplan med KU til berørte parter (PBL § 12-12)	Brev	Off. myndigheter, berørte parter, interessenter	Orientering om vedtatt reguleringsplan med KU (inkludert orientering om klageadgang)
Reguleringsplan med KU	Kunngjøring om godkjent reguleringsplan med KU (PBL § 12-12)	Annonse i Adresse-avisen, Fosna-Folket, internett	Alle	Orientering om vedtatt reguleringsplan med KU (inkludert orientering om klageadgang)

Det er utarbeidet en liste over myndigheter, interessenter og parter som anses berørt av planleggingen. Listen omfatter nasjonale og regionale myndigheter som har ansvarsområder som blir berørt, kommunale myndigheter, andre aktører med samfunnsmessig betydning, interesseorganisasjoner, hjemmelshavere og naboer.

Det foreslås at den utarbeidede listen benyttes i forbindelse med høring av planprogrammet, varsling om igangsatt planarbeid med KU, i samrådsprosessen og i forbindelse med høring av planforslaget. Listen vil bli komplett i løpet av planprosessen med ev. nye parter som melder sin interesse.

5.4 ARKEOLOGISKE UNDERSØKELSER

Plan og bygningsloven stiller krav til tiltakshaver at kulturminneinteresser er belyst allerede ved melding om oppstart av planarbeid. Planprogram og reguleringsplan med konsekvensutredning skal sendes til kulturminnemyndighetene til uttalelse i forbindelse med høring/offentlig ettersyn.

Den lovpålagte undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 er knyttet til at kulturminneforvaltningen får gi uttalelse/fråsegn. Reguleringsplanen må sendes over til den regionale kulturminnemyndigheten, som her er Sør-Trøndelag fylkeskommune for uttalelse. Kulturminnemyndigheten vurderer behovet for § 9 registreringer, for å avdekke eventuelle hittil ikke kjente synlige automatisk freda kulturminner og kulturminner. Dette kan være både synlige kulturminner og kulturminner under flat mark. § 9 registreringer skal gjennomføres før vedtak av reguleringsplan.

Undersøkelsesplikten etter kulturminneloven slår først inn ved offentlig utlegging av planen, men arbeidet med § 9-undersøkelser bør igangsettes så tidlig som mulig, slik at en unngår forlenging av frister i siste del av planprosessen. Det er avholdt et innledende møte med Sør-Trøndelag fylkeskommune vedrørende ivaretagelse av under-

søkelsesplikten i henhold til § 9 i kulturminneloven. Undersøkelser for påvisning av eventuelle hittil ukjente automatisk freda kulturminner søkes gjennomført tidlig i 2013.

Eventuell frigivingsgraving kan først skje etter at Riksantikvaren har gjort et dispensasjonsvedtak.

5.5 PLANDOKUMENTER

Planmaterialet vil bestå av følgende dokumenter:

Dokument		Kommentar
00	Følgrebrev	
01	Plankart	Ett- eller flere kart, inkludert bekreftet SOSI-kontroll
02	Planbestemmelser	I pdf- og wordformat
03	Planbeskrivelse	I pdf- og wordformat
04	Kunngjøringsannonse	For reguleringsplan med KU
05	Varsel om igangsatt planarbeid med KU	Brev til interessenter i henhold til egen liste
06	Samråd	Invitasjon til samrådsmøter til interessenter i henhold til egen liste
07	Innspill	Innspill ved varsling/kunngjøring planarbeid og høring av planprogram Innspill ved samråd Møtereferat Avisutklipp Samlet oversikt over varsling, samråd og innspill i tabellform
08	Oversiktskart	Planavgrensning og stedsnavn skal være angitt
09	Ledningskart	El og VA
10	Illustrasjoner	Illustrasjonsplan (-er) som ev. gjøres juridisk bindende
11	KU-rapport	I henhold til utredningstema i planprogrammet Ev. temarapporter Ev. tilleggsutredninger

6. VEDLEGG

Vedlegg 1: Planavgrensning

Vedlegg 2: Adresseliste myndigheter, interessenter, berørte parter

7. KILDER (UTVALG)

- Forskrift knyttet til Landsverneplanen for Forsvaret: <http://www.lovdatab.no/for/sf/md/xd-20040506-0718.html>
- Enova (<http://www.klimakommune.enova.no/sitepageview.aspx?sitepageid=1417&kommuneid=1621>)
- <http://www.orland.kommune.no/sitepageview.aspx?sitePageID=2126>
- <http://forsvaret.no/om-forsvaret/fakta-om-forsvaret/kart-tjenestesteder-i-norge/alle-tjenestesteder/orland/Sider/orland.aspx>
- <http://forsvaret.no/om-forsvaret/organisasjon/luftforsvaret/avdelinger/Sider/Ørland-hovedflystasjon.aspx>
- <http://www.stfk.no>
- (<http://forsvaret.no/om-forsvaret/organisasjon/luftforsvaret/avdelinger/Sider/Ørland-hovedflystasjon.aspx>)
- (<http://forsvaret.no/om-forsvaret/fakta-om-forsvaret/kart-tjenestesteder-i-norge/alle-tjenestesteder/orland/Sider/orland.aspx>)

Forsvarsbygg kampflybase

